БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 204 (16.894) • 1 сентябрь 1977 йил, пайшанба • Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Венгрия социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг секретари Шандор Борбейни 31 август куни қабул қилди.

Дўстона суҳбат чоғида меҳмон КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошириш борасида Ўзбекистон партия ташкилоти амалга ошираётган ишлар, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига тайёргарлик кўраётган республика меҳнаткашларининг хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари билан таништирилди. Суҳбат чоғида Ўзбекистон ишчилари, колхозчилари, халқ зиёлиларининг пролетар интернационализми ленинча ғояларига содиқ эканликлари, улар барча социалистик мамлакатлар билан, шу жумладан Венгрия Халқ Республикаси билан ҳамкорликни ривожлантиришни, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида социалистик ҳамдўстликнинг қудратини ҳар томонлама мустаҳкамлашни ўзларининг фахрли бурчлари деб билаётганликлари таъкидлаб ўтилди.

Шандор Борбей ривожланган социалистик жамиятни муваффақиятли равишда қураётган Венгрия Халқ Республикаси меҳнаткашларининг бунёдкорлик ишлари тўғрисида гапириб берди. У бутун инсоният тарихида янги даврни очиб берган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан Венгрияда амалга оширилаётган катта тадбирларни маълум қилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Л. И. Греков, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири Ў. А. Рустамов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Х. Р. Раҳимов иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ОКТЯБРЬ ЗИЁСИ

БУГУН бепоён она-Ватанимизда ажойиб шодиёна. Орзиқиб кутилган биринчи сентябрь қўнғироғи чалиниб, умумий таълим мактабларида, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида янги ўқув йили бошланади. Бу муаззам кун гарчанд календарда қизил рангда қайд этилмаган бўлса-да, биз уни ҳар йили қарор топган анъанага кўра, билимлар байрами, ёшлик байрами сифатида кутиб оламиз. Шундай бўлиши табиий. Чунки Улуғ Октябрнинг ҳаётбахш нури туфайли бу сана ҳар бир совет кишиси учун ниҳоятда азиз, ардоқли. Яратувчи ва ижодкор совет халқларининг маънавий камолотида биринчи сентябрь қўнғироғининг такрорланмас ўрни ва аҳамияти бор.

Янги ўқув йили яна шу билан ҳам характерлики, у мамлакатимизда шонли Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик юбилейи нишонланадиган йилда, бахтимиз, истиқболимиз қомуси, тинчлик манифести бўлган СССР янги Конституцияси лойиҳаси кенг муҳокама қилиниб, қабул қилинадиган йилда, самарадорлик ва сифат беш йиллигининг иккинчи ўқув йили сифатида бошланмоқда.

Билим масканларидаги биринчи дарслар ўзи баҳорда туғилиб, инсониятга мангу баҳор йўлини кўрсатиб берган улуғ Ленинга, тарихда янги даврни бошлаган, асримизнинг энг асосий воқеаси — Улуғ Октябрга, истиқболимиз, иқболимиз кўзгуси — СССР янги Конституцияси лойиҳасига бағишланади.

Мамлакатимизни социалистик негизда индустрлаштириш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, маданий революция, миллий масаланинг адолатли ҳал этилиши она-Ватанимизни тарихан жуда қисқа вақт ичида қудратли социалистик давлатга айлантирди. Булар улуғ Ленин башоратининг амалий ифодаси, Улуғ Октябрнинг меваси, совет турмуш тарзининг шарофатидир.

Саводсиз бир мамлакатда социализм қуриб бўлмайди, деган доҳий кўрсатмасига амал қилган Коммунистик партия ва Совет давлати чекка ўлкалар аҳолисига фақат ер, сув, озодлик берибгина қолмай, бу ерлардаги мазлум халқларга маърифат ва илм масканлари, фан қасрлари эшигини очиб берди. Зулматдан зиёга бошлади, тараққиётнинг ойдин йўлига етаклади. Илмий манбаларда қайд этилишича, 1917 йилнинг бошларида Туркистон ерли аҳолисидан атиги бир киши олий маълумотли бўлган холос. Саводли кишини кундузи чироқ ёқиб, қидириб топиш амри маҳол эди. Инқилобга қадар нашр этилган бир журнал Туркистон аҳолисига бошланғич синф маълумотини бериш учун 4600 йил керак бўлади деб ёзганди. Аҳвол шундай эди.

Эндиликдачи? Республикамизда ҳар уч кишидан бири ўқимоқда. Шуни зўр ифтихор ва қувонч билан айтиш мумкинки, ҳозир Ўзбекистоннинг бир ўзида ишлаб турган олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар сони 20-йилларнинг охирларида бутун Совет Иттифоқи халқ хўжалигидаги ана шундай маълумотли мутахассислардан кўп.

Ўзбек халқи Ўрта Осиё халқларининг маданияти ва фани тараққиётига бебаҳо ҳисса қўшган В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетида ишлаб, маҳаллий миллат фарзандларидан кўплаб кадрлар етиштирган П. Ф. Боровский, Н. А. Димо, С. Н. Наумов, Р. Р. Шредер, А. Л. Бродский, Е. П. Коровин, В. И. Романовский, Н. Л. Корженевский, А. С. Уклонский, И. А. Райкова каби саховатли қалб эгаларининг номини бугунги кунда алоҳида ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олади.

Бутун республикамизда бўлгани каби, ўтмишда ҳатто ўз ёзувига эга бўлмаган Қорақалпоғистонда ҳам замонавий мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар ва Аму соҳилидаги билим саройи — Нукус Давлат университетида меҳнаткашларнинг минглаб фарзандлари бепул билим олмоқдалар, фан асосларини ўрганмоқдалар.

Жонажон Коммунистик партия ва Совет давлатининг ёш авлод камолоти ҳақида тинмай қилаётган оталарча ғамхўрлиги Асосий Қонун лойиҳасида ҳам ўзининг яққол ифодасини топган. Шу хусусдаги махсус моддада «СССР гражданлари илм олиш ҳуқуқига эгадирлар» дейилади. Бу мамлакатимиз гражданлари учун ҳуқуқ бўлиш билан бир қаторда ёш авлодни коммунизмнинг актив қурувчиси қилиб тарбиялаш, ҳар бир ёш гражданнинг меҳнатсевар, юксак коммунистик эътиқодли бўлиб етишишини ва мустаҳкам ҳаётий позицияни эгаллашини ҳам тақозо этади. КПСС XXV съездида алоҳида таъкидланганидек, бу улкан ва масъулиятли вазифанинг муваффақиятли ҳал этилиши таълим-тарбия ишларига нечоғли комплекс ёндашилишига ва унинг савияси муттасил ошириб борилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Маълумки, ҳар бир билим масканида таълим-тарбия ишларидаги муваффақият энг аввало педагогик коллектив, ўқитувчи-профессорлар, мастер-мураббийларнинг эътиқоди, улар билимининг теранлиги, фикр доирасининг кенглиги, касб маҳоратининг юксаклиги натижасида қўлга киритилади.

Келажагимиз, жигаргўшаларимиз, орзу-умидимиз, ўринбосарларимиз бўлган ёшларни илм-маърифатнинг сирли ва сеҳрли оламига олиб киришга ўзининг бутун онгли ҳаётини бағишлаган Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Оқилхон Шарафуддинов, Юсуф Усмонов ва бошқа кўплаб маорифчиларимизнинг серқирра педагогик фаолиятлари ўқитувчи ўз ўқувчиси учун инсон камолотининг олий намунасидир, муаллим ёш ниҳолнинг мурғак қалбига йўл топиб, ундан ҳақиқий инсон етиштиради деган фикрнинг ёрқин далилидир.

Ўтган салкам 60 йил мобайнида таълим-тарбия ишининг барча системалари мазмунини янгилаш ва бойитиб бориш борасида жуда кўп иш қилинди. Аммо фан-техника революцияси шароитида, билимлар кескин равишда кўпайиб бораётган ҳозирги даврда ёшларни ўз билимини тинмай ошириш кўникмаларини ҳосил қилишга, ижодий фикрлаш ва олинган билимларни амалиётда қўллана билишга қунт, маҳорат ва собитқадамлик билан ўргатиб бориш лозим. Бу — давр талаби, ҳаёт тақозоси.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев айтганидек, орадан кўп вақт ўтмай, ҳозир мактаб партасида ёки институт курсисида ўтирган кишилар ишлаб чиқаришга, фанга, маданиятга кириб келишади. Жамиятимизнинг келгусидаги тараққиёти биз уларга ҳозир нималарни, қандай қилиб ўргатаётганимизга кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Қадимги одамлар талаба тўлдириб қўйилиши лозим бўлган бир идиш эмас, балки ўт олдириш лозим бўлган машъалдир дейишган эди. Вазифа шуки, ёшларни ижодий фикрлашга ўргатиш, уларни ҳаётга, амалий ишга тайёрлаш керак.

Билим, зиё, маърифат масканларида қизғин дамлар бошланди. Янги ўқув йили самарадорлик ва сифат беш йиллиги суръатлари ва талабига монанд давом этишини таъминлаш, мамлакат ёш гражданлари Улуғ Октябрь ишининг муносиб ворислари бўлиб етишишлари тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиш партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, халқ маорифи ходимларининг муқаддас вазифасидир.

ИТАЛИЯЛИК МЕҲМОНЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев республикамизда меҳмон бўлиб турган Италия саноатчилари конфедерациясининг президенти Гуидо Карли ва шу конфедерациянинг бош директори Паоло Савонани 31 август куни қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида Ўзбекистон экономикаси ва маданиятининг ривожи тўғрисида, Совет ҳокимияти йиллари мобайнида республика меҳнаткашлари ҳаётида рўй берган ўзгаришлар ҳақида меҳмонларга сўзлаб берилди. (ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

Сурхондарёда машина терими бошланди

ЮКСАК МАРРАЛАРНИ КЎЗЛАБ

Жарқўрғон районидаги Охунбобоев номли колхоз меҳнаткашлари пахтачиликни комплекс механизациялашда йилдан-йилга катта ғалабаларни қўлга киритмоқдалар. Хўжаликда чигит экишдан тортиб, ҳосилни йиғиб-териб олиш ва давлат тайёрлов пунктларига жўнатишгача бўлган ишларнинг ҳаммаси техника зиммасига юклатилган.

Охунбобоевчилар бу йил 980 гектар майдонда «оқ олтин»дан юқори ҳосил етиштирдилар. Улар йил бошида 3.800 тонна дурдона тайёрлашга қарор қилган эдилар. Эндиликда ҳосил чўғини ҳисобга олиб, пландан ташқари 200 тонна пахта сотиш мажбуриятини олдилар.

Машиналар ҳукмрон кучга айланди. 20 та «зангори кема» мавсумга шайлаб қўйилди, тележкалар, юк машиналари тахт қилинди. Механизатор кадрлар сафи мустаҳкамланди. Ҳар бир машина мавсум давомида узлуксиз икки сменада ишлатилади.

Дефолиацияни энг яхши агротехника муддатларида ўтказиш машиналарга кенг йўл очиш демакдир. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти дефолиациянинг қисқа фурсатда сифатли ўтказилишини таъминлади. Натижада катта майдонлардаги ғўзаларнинг барги бир текис тўкилди. Унга қадар карталарнинг икки четидан машиналар айланадиган майдончалар ҳозирланди, бегона ўтлар бутунлай йўқотилди, ўқариқлар, шохариқлар, марзалар текисланди. Механизаторлардан ким қайси карталарнинг ҳосилини териши олдиндан аниқлаб олинди, терим машиналари билан транспорт воситаларининг қатнови бир-бирига мослаштирилди. Машиналар группаларига коммунистлар бошлиқ қилиб белгиланди. Механик-ҳайдовчилар орасида мусобақа шартномаси имзоланди.

Ана шундай ташкилий тайёргарликлардан сўнг хўжаликда машина терими бошлаб юборилди. Гектаридан кўзда тутилган 30 центнер ўрнига 45 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш учун курашаётган Юсуф Хўжаназаров бошлиқ бригада далаларида дастлабки куни тўртта терим агрегати ишлаб, кунлик графикни ошириб адо этди. Машиналарда терилган пахтанинг ҳаммаси юқори сортга қабул қилинди.

Суратда: «оқ олтин» пайкалларида «зангори кема»лар жавлон урмоқда.

И. Хўжаев фотоси, (ЎзТАГ).

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚАНДАЙ БОРЯПТИ?

Республикамиз областларида ғўза дефолиациясининг бориши тўғрисида шу йил 31 августга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда дефолиация қилинган майдон (процент ҳисобида); учинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида).

Тошкент	15,1	56,4
Сирдарё	9,7	31,7
Жиззах	8,4	27,2
Сурхондарё	1,2	6,5
ҚҚАССР	3,9	5,4
Наманган	2,2	5,4
Қашқадарё	2,3	4,2
Фарғона	1,2	2,8
Бухоро	0,5	2,6
Самарқанд	0,3	1,0
Андижон	0,6	0,9
Хоразм	0,3	0,4
Республика бўйича	3,9	12,3

ТОШКЕНТДА ЯНГИ СПОРТ САРОЙИ

Ўзбекистон физкультурачилари Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги арафасида яхши совға олдилар: Тошкентда янги спорт саройи ишга тушди. У Чилонзорнинг янги парк зонасида қад кўтарди. «СССРнинг 50 йиллиги» номли метрополитен станцияси ёнида қурилган бу ажойиб сиҳат-саломатлик ўчоғини катта бир панно безаб турибди.

Сарой — партия ва ҳукуматимизнинг халқимиз сиҳат-саломатлиги тўғрисида, ёш авлоднинг жисмоний ва маънавий уйғун камолоти ҳақида оталарча ғамхўрлигининг яна бир ифодасидир. Бу ғамхўрлик СССР янги Конституциясининг лойиҳасида яққол акс эттирилган. Янги спорт иншооти оммавий физкультура ҳаракати тараққиётининг катта маркази бўлиб қолади.

Спорт саройи 31 август куни тантанали равишда очилди.

Бу воқеага бағишланган митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими давлат комитети раиси П. Қ. Қаюмов, СССР спорт мастери полвон С. Насимов, камондан ўқ узиш бўйича Европанинг мутлақ чемпиони, халқаро классдаги спорт мастери О. Руленко, 153-қурилиш тресты безакчиларининг бригадири Д. Юнусов, Софияда ўтказилган универсиаданинг икки марта чемпиони халқаро классдаги спорт мастери С. Рўзиев нутқ сўзладилар. Нотиқлар республика пойтахтида куч-қувват, гўзаллик ва сиҳат-саломатлик ажойиб комплекси барпо этилганлиги тўғрисида гапирдилар. Бу сарой СССР пойтахти билан Ўзбекистон пойтахтининг қардошларча дўстлиги ва ижодий ҳамкорлигининг тимсолидир. Бу ерда Москва билан Тошкент меъморлари, рассомлари, бинокорларининг илҳомбахш меҳнати ва ижодиёти пайваста бўлиб кетди. Ишчилар синфининг ёш авлоди кўпдан-кўп спорт иншоотларининг эгалари бўлиб қоладилар. Кўпгина ишлаб чиқариш ва ўқув коллективларининг вакиллари, шу жумладан ҳунар-техника билим юртларининг тарбияланувчилари бу ерда ўз спорт маҳоратларини такомиллаштирадилар.

Узоқ давом этган қарсаклар остида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қизил лентани кесди. Спорт саройи очиқ!

Спорт залларида гимнастикачилар, акробатлар, курашчиларнинг намунавий ўйинлари бўлди. Саройнинг ҳамма очиқ майдонларида ҳам спорт байрами бўлиб ўтди.

Тантаналарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, Л. И. Греков, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, А. А. Хўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, Н. Маҳмудов, Э. Б. Нордман, Г. М. Орлов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Қ. А. Аҳмедов, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев, Бутуниттифоқ «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамияти марказий кенгашининг раиси К. Д. Варавко иштирок этдилар.

Тантаналарда Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг секретари Шандор Борбей қатнашди.

Тантана қатнашчилари янги спорт комплекси билан қизиқиб танишдилар. Комплекс иншоотлари кишида чуқур таассурот қолдиради. Бу ерда иккита корпус бор. Бош корпуснинг намойишлар залида турли мусобақалар, спорт байрамлари, спорт ўйинлари кўрсатилади. Иккинчи ўқув-машқ корпусида гимнастикачилар, боксчилар, курашчилар, штангачилар учун алоҳида-алоҳида заллар бор. Корпусларнинг ёнидаги очиқ ҳавода футбол майдони волейбол, баскетбол, городки, теннис майдонлари жойлашган.

Буларнинг ҳаммаси спорт саройининг биринчи навбатидир, холос. Кейинчалик ўн минг ўринли стадион, қишки ва ёзги сузиш ҳовузлари қуриш мўлжалланади, бу ерда медицина-биологик ва саломатликни тиклаш марказлари, меҳмонхона пайдо бўлади. 1980 йилда ўтадиган олимпиада олдидан учинчи навбатнинг сўнгги объекти — усти ёпиқ хоккей яхмалаги ишга туширилади. Ўшанда бу ерда бир йўла минг киши спорт билан шуғуллана оладиган бўлади.

(ЎзТАГ).

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

31 август куни Тошкентда бўлиб ўтган илмий-амалий конференциянинг темаси «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги ва ҳозирги дунё» деб аталди. Бу конференция область партия комитети томонидан уюштирилди.

Сўзга чиққан олимлар, партия ходимлари Улуғ Октябрь ғояларининг мамлакатимиз меҳнаткашлари дунёқарашининг шаклланишига, жаҳон тарихи тараққиётининг боришига таъсирини ёрқин мисолларда кўрсатиб бердилар, ёш авлодни совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялаш тажрибаси билан ўртоқлашдилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллик, самарали педагогик фаолияти учун ва республикада медицина фанини ривожлантиришдаги хизматлари учун СССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли врачлар малакасини ошириш Тошкент институти болалар юқумли касалликлари кафедрасининг мудири Шабот **Хўжаев**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада соғлиқни сақлашни ривожлантиришдаги ва медицина кадрларини тайёрлашдаги хизматлари учун Ю. А. Гагарин номли Қўқон медицина билим юртининг директори Музаффар **Муҳамедов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика соғлиқни сақлаш органларида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва аҳолига медицина хизмати кўрсатишда эришган муваффақиятлари учун Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳузуридаги тўртинчи бош бошқарма марказий поликлиникасининг медицина ҳамшираси Клавдия Александровна **Вислогузова**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми соғлиқни сақлаш соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги учун Тошкент шаҳар 1-клиника юқумли касаллар касалхонасининг медицина ҳамшираси Надежда Афанасьевна **Кирюшина**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 60 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЎЗБЕКИСТОН — ЮБИЛЕЙ КЎРГАЗМАСИДА

Совет халқи қутлуғ сана — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини нишонлаш учун қизғин ҳозирлик кўрмоқда. Ватанимиз пойтахти Москвада ана шу улкан байрамга бағишлаб иттифоқчи республикалар кунлари ўтказиляпти. Қардош республикаларнинг вакилларини москваликлар илиқ қаршиламоқдалар. Ҳар бир кун СССР халқлари бузилмас дўстлиги ва қардошлигининг ёрқин тимсоли сифатида ўзига хос айём ва тантаналарга айланмоқда.

Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси павильонлари, айниқса, гавжум. Бу ерда иттифоқдош республикалар Совет ҳокимияти йилларида халқ хўжалиги, маданият, фан ва соғлиқни сақлаш бўйича қўлга киритган ютуқларини намойиш қилмоқдалар. «Совет маданияти» павильонидан ҳам одамлар аримайди. Бу ерда «Ўзбекистон ССР — Улуғ Октябрь 60 йиллигига» деб аталувчи кўргазма жойлашган. Пахтакор ўлка кўргазмаси пойтахтликларга манзур тушмоқда. Ҳар куни москваликлар, мамлакатимизнинг турли бурчакларидан ташриф буюрганлар, чет эллик меҳмонлардан иборат қарийб 5—6 минг томошабин «оқ олтин» ўлкасининг Совет ҳокимияти йилларида эришган ютуқлари билан яқиндан танишмоқда. Эришилган ютуқлар эса улкан. Улар ранг-баранг экспонатлар, фотосуратлар ва рақамларда ўз ифодасини топган.

Катта залга кираверишда дастлаб Ўзбекистон ССР давлат байроғига қадалган тўрт орден кўзга ташланади. Унинг ёнида эса, чаман очилган, бағри кенг пахта далаларининг панорамаси диққатни тортади. Йирик рақамларда пахтакорларнинг юбилей йили марраси — 5 миллион 360 минг тонна «оқ олтин» деб ёзиб қўйилган. Томошабинлар пахтакорлар эришаётган муваффақиятлар билан экспонатлар ёрдамида танишадилар.

Республика саноатининг ривожи, унинг собит қадамлар билан кенг қулоч ёзаётгани ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар алоҳида залдан жой олган. Бу ерда москваликлар Ўзбекистоннинг йирик завод ва фабрикалари, электр станциялари, қурилаётган ва ишга туширилиши мўлжалланган янги объектларини кузатадилар. Қўшни залда эса, фан ва маданият соҳасидаги ютуқлар намойиш этилмоқда. Тарихий ҳужжатлар, фотосуратлар, Совет Россиясининг нурафшон ўлкага айланган республикага кўрсатган беқиёс қардошлик ёрдамлари ўз аксини топган. Октябрь қуёши эндигина балқиган кезларда доҳий Ленин йўлланмаси билан Тошкентга ташриф буюрган рус олимлари Ўрта Осиёда биринчи дорилфунунни ташкил этдилар. Эндиликда Ўзбекистон ССР фан соҳасида юксак чўққилар сари одимламоқда. 40 дан зиёд олий ўқув юрти ва юзлаб билим даргоҳларига эга бўлган бу ўлкада Фанлар академияси ишлаб турибди.

Иттифоқчи республикалар кунлари доирасида областлар куни ўтказилиши ҳам диққатга сазовор. Республика областлари ўзларининг саноат, қишлоқ хўжалиги илғорлари, фан ва маданият вакиллари партия ва совет ходимларидан иборат алоҳида делегациялари билан навбатма-навбат Москвада меҳмон бўлмоқдалар.

Наманган области кунлари томошабинларда яхши таассурот қолдирди. Москванинг қуёшли кунларидан бирида Ўзбекистон павильони жойлашган ерда шодиёнадан дарак бериб карнайлар наъраси, сурнайлар навоси таралди. «Дилшод» халқ ансамблининг ҳаваскорлари ўзларининг шўх рақслари, ёқимли қўшиқлари билан томошабинлар эътиборини тортдилар. Делегация раҳбари, Наманган область ижроия комитети раиси ўринбосари М. Одилов меҳмонларга область меҳнаткашларининг халқ хўжалиги жабҳаларида қўлга киритаётган муваффақиятлари ҳақида ҳикоя қилиб берди. Шунингдек, СССР Олий Советининг депутати, таниқли тўқувчи Д. Тошпўлатованинг қадрдон комбинати, ҳамкасблари ва корхонанинг бугуни ва эртаси ҳақидаги мароқли суҳбати кўпчиликка манзур бўлди. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, қурувчилар комплекс бригадаси бригадири Н. Қўчқоровни ГДРлик туристлар даврага олишди. Уларни қурилишдаги улкан марралар, меҳнатни ташкил этишнинг шакл ва усуллари кўпроқ қизиқтирди.

Республика областлари Октябрь юбилейига ҳозирланган туҳфаларини, меҳнатда эришаётган муваффақиятларини намойиш этмоқдалар. Самарқанд области кунлари ҳам ана шундай мароқли ва мазмунли ўтди. Кинозалда «Шарқ марвариди» ва бошқа ҳужжатли фильмларнинг намойиш этилиши қадимий ва навқирон шаҳар ҳақида томошабинларда тўлиқ тасаввур ҳосил қилишга имкон берди. Кўргазмага ташриф буюрганлар киноэкран ёрдамида асрлар тенгдоши бўлган миноралар, мовий гумбазлар ва мадраса бинолари билан яқиндан танишдилар, узоқ ўтмишни эслатувчи бу меъморчилик санъати муҳофазага олингани ва қайта жилоланганлигининг шоҳиди бўлдилар.

Кўҳна шаҳар меҳнаткашларининг бугунги ҳаёти билан кўргазма залларини айланганда тўлиқ тасаввурга эга бўламиз. Бу ерда Самарқанд ерларида етиштирилаётган пахта, тез суръатлар билан ривожланаётган саноат, уй-жой ва жамоат объектлари, кенг яйловларда боқилаётган қўй-қўзилар, фан ва маданият соҳасида эришилаётган ютуқлар, қолаверса, меҳнат қувончи ҳақида мароқ билан сўзлайдилар. Агар филология фанлари доктори, Самарқанд Давлат университетининг профессори Б. Валихўжаев қадимий шаҳарнинг тарихи, кўп асрлик маданияти ва ўзига хос санъати хусусида ҳикоя қилса, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Умаров тоғ бағридаги яйловларда қимматбаҳо қоракўл тери етиштираётган чўпонларнинг меҳнати ҳақида жўшиб гапиради. Томошабинлар «Октябрь» колхозининг сут соғувчиси Карима Сафарова, «Ленинчи чорвадор» совхозининг катта чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ш. Бумэтовларни саволга тутадилар.

Самарқанд области кунларида ширинак ҳам ўтказилди. Область боғларининг саховати бўлмиш қовун-тарвузлар, олма-узумлар ранги ва мазаси билан кўпчиликни ҳайратга солди. Картошка, сабзавот ва полизчилик илмий-тадқиқот институти таянч пунктининг мудири И. Ашуров ширинак хусусида қимматли фикрлар билдирди: «Бу йил республикамизда полизчилик соҳасида ибратли ишлар амалга оширилди. Чунончи, қовунларнинг қарийб 4 минг йилдан бери фойдаланиб келинган эски навлари йўқолиб бораётганлигининг олдини олиш борасида иш бошланди. Олимлар ширин-шакар қовун-тарвузлар етиштириш учун унутилган қовунлар навини яна тикпашдек анча масъулиятли ишга қўл урдилар. Ютуқлар ҳам чакки эмас. Ҳозирча 1950 хил қовуннинг нави тўпланди. Улардан 84 хили танланди. 10 хилининг эса уруғлари қайта тикланиб, илғор хўжаликларда кўпайтириш учун тавсия этилди».

Ширинакда СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари бўйича нав синаш Давлат комиссияси ҳамда Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси дирекциясидан вакиллар иштирок этишди.

Область кунларида ҳаваскорларнинг чиқишларига кенг ўрин берилмоқда. Пастдарғом районидаги «Сайқал» ансамбли билан «Дилшод» иштирокчиларининг чиқишлари санъатсеварларда яхши таассурот қолдирди. Ҳаваскорлар очиқ саҳнада ўзига хос ҳисобот концертлари кўрсатдилар. Уйғурча, қорақалпоқча, қозоқча ва болгар халқ қўшиқ ва рақсларининг ижро этилиши, айниқса, «Гулла, қадрдон Самарқанд» деб номланган вокаль-хореографик сюита номерлари томошабинлар олқишига сазовор бўлди.

Кўргазманинг Совет Ўзбекистонига бағишланган таклиф ва мулоҳазалар китоби қимматли фикрлар ва мулоҳазалар билан бойиб бормоқда. Жумладан, СССР космонавт-учувчиси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони П. Климук қалб сўзларини қуйидагича ифода қилган: «Қадрли дўстлар! Кўргазмада бўлган кезларим қуёшли Ўзбекистон меҳнаткашларининг собит қадамлар билан хўжаликнинг турли жабҳаларида эришаётган муваффақиятлари, КПСС XXV съезди тарихий қарорлари муваффақиятли амалга оширилаётганлигининг шоҳиди бўлдим»...

Вьетнам Социалистик Республикасининг делегацияси ҳам кўргазмадан олган таассуротларини баён қилган: «Ўзбекистон ССР КПСС раҳбарлиги остида қолоқ бир ўлкадан ҳар томонлама ривожланган республикага айланганлигини ўз кўзинг билан кўрганингда беҳисоб қувонасан. Биз Ўзбекистон меҳнаткашларига бундан буён ҳам янгидан-янги меҳнат ғалабалари тилаймиз».

Қувончли ва ҳаяжонли учрашувлар олдинда. Яқинда Москвада Ўзбекистон ССР кунлари бошланади. Пахтакор ўлкага бағишланган бу кунлар программасининг ранг-баранглиги ва мазмундорлиги билан ўзига хос байрамга айланади.

И. ИНОЯТОВ,
Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида жойлашган «Ўзбекистон ССР — Улуғ Октябрь 60 йиллигига» юбилей кўргазмаси директори.

ИЛМ-ФАН ЧЎҚҚИЛАРИ САРИ

МАЪРИФАТ ЎЛКАСИ

Бепоён Советлар диёрида, шу жумладан, серқуёш республикамизда бугун янги ўқув йилининг биринчи қўнғироғи чалиниб, мактаб синфларини, олий ўқув юртлари, техникум ва билим юртларининг аудиторияларини илмга ташна ёшлар тўлдирдилар. Бу йилги биринчи сентябрь ҳар қачонгидан ҳам тантанавор, завқли ва шодиёна бошланмоқда.

Республика билим масканларида янги ўқув йилига қандай тайёргарлик кўрилгани ҳамда маориф, олий ва ўрта махсус таълим соҳасида 60 йил ичида қандай ютуқларга эришилгани ҳақида мухбиримизга Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри Ғ. АБДУРАҲМОНОВ ҳамда Ўзбекистон ССР Маориф министрининг биринчи ўринбосари В. БАРИЛЬНИКОВ ҳикоя қилиб берди.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ РАВНАҚИ

— Улуғ Октябрдан сўнг мамлакатимизда маданий жабҳада рўй берган тарихий бурилиш кишиларимиз ва умуман жамиятимиз маънавий қиёфасини бутунлай ўзгартириб юборди. — деди Ғ. Абдураҳмонов. — Бу партиямизнинг собитқадамлик билан олиб борган жуда катта иши самарасидир. Партия бу ишни ташкил этишда, табиийки, доҳий В. И. Лениннинг янги жамият қуриш умумий планининг муҳим таркибий қисми бўлган маданий инқилоб программасида илгари сурилган вазифаларга амал қилди. Коммунистик партия барча меҳнаткашлар маданий, онгли ва саводхон бўлишлари учун, кишилик тафаккурининг барча бойликларидан тўла фойдалана олишлари учун ва бу бойликларни кўпайтириб .ижобий ғоялар билан бойитиб боришлари учун изчиллик билан кураш олиб борди

Бу борадаги ютуқлар, жумладан, республикамизда осонликча қўлга киритилмади. Улуғ Октябрь шарофати билан чор Россиясининг бу чекка ўлкасида маданий қолоқлик батамом тугатилди. Ўзгаришларни қуйидаги мисолда янада яққол кўриш мумкин. 1926 йилги аҳолини рўйхатга олиш маълумотларига кўра Ўзбекистонда битта инженер, 7 та агроном ва ветврач, 18 техник, 40 врач, 7 нафар институт ўқитувчиси бор экан. Ҳозирги кунда республикамизда олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар сони 500 мингдан ошиб кетди. Ўтган ўқув йилининг ўзида республика олий ўқув юртларини 40 минг, техникумларни 55 мингга яқин мутахассис битириб чиқиб, диплом олди.

Ҳар йили Ўзбекистон ва бошқа қардош республикалар халқ хўжалигига 8 мингга яқин инженер, 3 мингдан зиёд врач, қарийб 15 минг педагог, 3 минг агроном, 4 мингга яқин иқтисодчи ва бошқа кўплаб юқори малакали мутахассислар тайёрлаб берилаётир.

Аҳоли умумий сонига нисбатан студентлар салмоғи бўйича Ўзбекистон ССР на фақат Шарқ мамлакатлари, ҳатто Ғарбнинг тараққий этган кўпгина мамлакатларидан ҳам ўзиб кетди. Жумладан, ҳар 10 минг кишига Ўзбекистонда 175 студент тўғри келса, бу кўрсаткич Афғонистонда 4, Эронда 32, Ҳиндистонда 37, Туркияда 49, Австрияда 85, Буюк Британияда 90, Италияда 120 ва Францияда 142 кишини ташкил этади.

Совет социалистик системасининг афзаллиги-ю, ленинча миллий сиёсатнинг тантанасини бошқа бир мисолда ҳам кўриш мумкин. Революциядан аввал Ўзбекистонда аҳолининг 2 процентчаси саводли бўлиб, 160 га яқин бошланғич ва 12 та рус-тузем мактаби бор эди. Ҳозирги кунда республикамизда олий ўқув юртларининг ўзи 43 тага етди, биринчи сентябрдан Бухорода технология институти иш бошлади. Бундан ташқари 10 та янги техникум очилди. Эндиликда Ўзбекистондаги техникумлар сони 200 тага етди. Бу ўқув юртларида ярим миллионга яқин ёшлар таълим олади. Олий ўқув юртлари ва техникумларга ишлаб турган ёшларни кўпроқ жалб қилиш ниятида областларда, бевосита корхона, колхоз ва совхозлар қошида институт ва техникумларнинг филиал ва пунктларини ташкил қилишга алоҳида аҳамият беріляпти. Янги ўқув бинолари, лаборатория ва устахоналар, студентлар учун қўшимча ётоқхоналар, ошхона ва буфетлар қурилмоқда. Уларни жиҳозлаш учун 10 миллион сўмлик асбоб-ускуна ва мебель сотиб олинди.

Фан ва техника ҳар томонлама гуркираб тараққий этаётган ҳозирги кунда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари олдига янги талаблар қўйилмоқда. Мутахассисларни тайёрлаш замон талабига, такомиллашиб бораётган саноат, қишлоқ хўжалиги талабларига тобора мослашиб бораётир

Шу мақсадда ўқув планлари ва программалари қайта тузилди, янги дарслик ва қўлланмалар нашр этилди. Эндиликда олий мактабни битирган мутахассис ўз касбига мос бирор корхонада ёки муассасада бир йилгача стажер бўлиб ишлайди. Ана шу бир йиллик синовдан кейингина мазкур корхона ёки муассасадаги махсус комиссия ёш мутахассисга қобилиятига яраша иш ёки лавозим беради. Буни эътиборга олиб, студентларга асосий билимлар бериш билан чекланмасдан, амалий машғулотларга ҳам кўпроқ вақт ажратилмоқда.

Айни чоғда олий ўқув юртларида илм-фан устида кенг кўламда иш олиб борилаётганини таъкидлаш керак. Олий мактаб ўқитувчиларидан ҳар тўрт кишидан учтаси илмий иш билан шуғулланмоқда. Бу илмий ишларнинг 63 проценти корхоналарнинг бевосита буюртмаси билан олиб борилаётир. Ўтган беш йилликда илмий ишларнинг хулосаларини халқ хўжалигига жорий қилишдан олинган иқтисодий самара фақат Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига қарашли институтлар бўйича 100 миллион сўмни ташкил этди, яъни фанга сарфланган 1 сўм эвазига 3 сўм фойда олинди.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг профессор ва ўқитувчилари Коммунистик партия ғояларига содиқ, ҳозирги замон юксак талабларига тўлиқ жавоб бера оладиган юқори малакали мутахассислар тайёрлаб беришга бутун куч-қувватларини сарфлаб бундан буён ҳам янгидан-янги муваффақиятларга эришаверадилар.

КАТТА ЙЎЛ БОСҚИЧЛАРИ

— Болалар билан ёшлар тарбияси, ўсиб келаётган авлодни ҳаётга ва меҳнатга тайёрлаш ҳамиша жонажон Коммунистик партиямиз ва Совет давлатининг диққат марказида бўлиб келган, — деди В. Барильников — Совет Ўзбекистонида халқ маорифининг тараққиёт йўлига бир назар ташлашнинг ўзи бу ғамхўрликни тасаввур этишга имкон беради. Октябрь революциясидан кейиноқ ўлкада саводсизликни тугатиш учун ҳаракат бошланган эди.

Ҳозирги кунда Ўзбекистон ялпи саводхон ўлка. Халқ маорифи мисли кўрилмаган даражада тараққий этди. Бугун 3,8 миллион ўқувчи ўқиш бошлайди. Уларга 210 мингдан зиёд ўқитувчи ота-оналар истагига кўра етти тилда: ўзбек, рус, қорақалпоқ, қозоқ, туркман, тожик ва қирғиз тилларида дарс берадилар.

1926 йилда ҳар юз ўзбек аёлидан фақат биттаси саводли эди. Ҳозир эса ишлаётган ҳар юз аёлдан 58 нафари олий ва ўрта маълумотлидир. Ўқувчиларнинг 44 процентини қизлар ташкил этади.

Республикада халқ маорифи тараққиёти тарихи ибратлидир. Зеро, саводсизликни тугатиш ниҳоятда мураккаб шароитда, экономикани тиклаш ва социал ўзгаришлар билан баробар борди. 1930 йилда умумий мажбурий бошланғич таълимни жорий этиш ҳақида қарор қабул қилинган эди. 1940—1941 ўқув йили арафасида Ўзбекистонда саводсизлик асосан тугатилди. Орадан 20 йил ўтгач, умумтаълим мактаблари тармоғи кенгайиб, уларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамлангач, мажбурий саккиз йиллик таълимга ўтиш имкони туғилди. Бу эса умумий мажбурий ўрта таълимга ўтиш учун замин яратди. Фан асосларини ўрганишни босқичма-босқич бориши, ўқув материалини йиллар бўйлаб янада оқилона тақсимлаш, 4-синфдан бошлаб мунтазам равишда фан асослари ўргатилиши, программа ва дарсликларнинг иккинчи даражали материаллардан халос қилиниши, янги дарсликлар ва қўлланмалар яратилиши янгича таълим-тарбия системаси қарор топишида муҳим роль ўйнади. Башарти 1924 йилда мактаб ўқувчилари ҳамда педагогика ўқув юртлари талабалари учун 14 номда оз нусхада дарсликлар чиқарилган бўлса, янги 1977—1978 ўқув йилида етти тилда 521 номда, жами 17 миллион 484 минг нусхада дарслик чиқарилади. Мактабларда дарсликлардан кутубхона фонди ташкил этилди ва ўқувчилар улардан бепул фойдаланмоқдалар.

Ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашни янада такомиллаштириш умумтаълим мактабларидаги ғоявий-сиёсий ишни кучайтиришда муҳим вазифа бўлиб қолаётир. Фан асосларини ўрганишни яхшилаш, таълим методларини такомиллаштириш, мустақил билим олиш кўникмаларини ўргата бориш, ўқувчиларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш билан уларни ҳаётга, коммунистик қурилишда актив қатнашишга, социалистик Ватан ҳимоясига тайёрлай бориш мактаблар олдига қўйилган муҳим вазифалардан биридир.

Мактабларда таълим-тарбия ишларини такомиллаштириш ўқитувчиларнинг, методист ва инспекторларнинг, мактаб раҳбарларининг назарий савияси ва педагогик маҳоратини оширишни талаб этади. Шу боисдан тўққизинчи беш йилликнинг ўзидагина 400 мингдан ортиқ ўқитувчи ва халқ маорифининг бошқа ходимлари янги программа асосида қайта тайёргарлик курсларига жалб этилди. Ўқитувчилар билан методик иш олиб боришда Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти катта ёрдам кўрсатаётир. Институтда барча дарслар бўйича программалар ишлаб чиқилгани ва такомиллаштирилганидан ташқари энг яхши ўқитувчилар иш тажрибаси тўғрисидаги мақолалар тўпламлари, бир қанча кўргазмали қўлланмалар нашр этилди.

Республикада педагог кадрлар тайёрлашга алоҳида эътибор берилаётир. Ҳозирги кунда учта университетда, 14 педагогика институтида ва 33 та педагогика билим юртида ёш авлодга таълим-тарбия берувчи олижаноб касб эгалари — ўқитувчилар тайёрланмоқда. Мактабларни рус тили ва адабиёти бўйича малакали ўқитувчилар билан таъминлашда РСФСР ва Украина каби қардош республикалар катта ёрдам кўрсатаётир. Улардаги педагогика олий ўқув юртларида ўтган ўн йил мобайнида Ўзбекистондан 7,5 минг йигит-қиз таълим олиб қайтди.

Кейинги йилларда қишлоқ мактабларига эътибор кучайтирилди. Педагогика институтларини битирувчиларнинг қарийб 92-93 проценти қишлоқ мактабларига юборилмоқда. Шуниси қувончлики, ҳозирги кунда қишлоқ ўқитувчиларининг 70 процентдан кўпи олий педагогика маълумотига эга. Айни чоғда олий мактабларда ишловчилар малакаси ортиб бормоқда. Педагогика олий ўқув юртларида 3 мингдан зиёд малакали мутахассис, шу жумладан 41 фан доктори ва 1257 фан кандидати бўлғуси педагогларга сабоқ бермоқда.

Мамлакатимиздаги мавжуд таълим системаси кишиларнинг умумтаълим ва махсус тайёргарлигида юксак савияни таъминлабгина қолмай, СССР янги Конституцияси лойиҳасида таъкидланганидек, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг маънавий ва жисмоний камол топишига, меҳнатга ва ижтимоий фаолиятга тайёрлашга хизмат қилади.

ШОГИРД ТАЪЗИМИ

КАМТАРЛИК, меҳнатсеварлик ва одамийлик ҳақида гап боргудек бўлса, кўз олдимга беихтиёр биринчи ўқитувчимнинг қиёфаси келади. Унинг сермазмун ҳаёти, ибратли фаолияти биз, шогирдлар ҳавас қиларлик. Ҳаммамиз кирофи муаллим шундай бўлса деб орзу қилардик.

Устозимнинг исми ҳам жисмига монанд — Фозил ака Неъматов. Кўпчилик у кишини уста Фозил деб ҳам атайди. Чунки, дурадгорлик, наққошлик бобида бутун Наманганда устозимнинг олдига тушадигани йўқ. У кишидан бинокорлик сир-асрорларини ўрганиб кам бўлмадим.

Коммунистик партия, жонажон ҳукуматимиз ғамхўрлиги туфайли областимиз қиёфаси йил сайин ўзгариб бормоқда. Намангандаги муҳташам театр биноси, ўнлаб маъмурий бино ва уй-жойлар, обод қишлоқлар, замонавий мактаблар фикримизнинг ёрқин далилидир.

Бинокорлик касбини шарафлаб шунчалик обрў-эътибор топдим, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлдим. Бунинг учун илк бор сабоқ бериб, камолот пиллапоясидан етаклаган ўқитувчимга таъзим қиламан.

Областимизда юбилей ўқув йилида 276,4 минг ўқувчи шинам ва ёруғ мактабларда таълим олади. Ёш авлодни коммунистик руҳда ,меҳнатсевар қилиб тарбиялашни давлат аҳамиятига молик муҳим иш деб ҳисоблайман. Ўрта мактабларни битирувчилар йил сайин кўпаймоқда. Уларнинг аксарияти қалб амри, виждон даъвати билан саноат корхоналари, қурилишларга бориб, жонажон қишлоқларида қолиб, халқ хўжалигимизнинг турли жабҳаларида баракали меҳнат қилмоқдалар. Келажакда бинокор бўлишни истаган йигит-қизларни сафимизга қўшилишга даъват этаман. Ҳунарлининг қўли гул дейдилар. Кам бўлмайсиз.

А. ВОҲИДОВ,
Наманганадаги 10-қурилиш трестининг ғишт терувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ЯНГИ БИЛИМ ЎЧОҒИ

Биринчи сентябрни Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг Жиззахдаги умумтехника факультети коллективи ҳам зўр шодиёна билан кутиб олди. Қабул имтиҳонларидан муваффақиятли ўтган юз нафар йигит-қиз қўриқ область марказидаги янги билим ўчоғида бугун машғулот бошлайди

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли 9-трест бинокорлари барпо этаётган ўқув корпусининг фойдаланишга топширилган қисми бўлажак мутахассисларни ўз бағрига олди. Физика, химия, математика ва бошқа ўқув кабинетлари замонавий ўқув қуроллари ва ускуналар билан жиҳозланди.

Инсон қадами етмаган минглаб гектар майдондаги чўлни ўзлаштириш ва уни мўл-кўлчилик ўлкасига айлантириш улкан бунёдкорлик ишларини амалга оширишни талаб этади. Янги билим ўчоғининг ташкил этилиши чўлқуварларнинг қурувчи мутахассислар, қурилиш материаллари ҳамда конструкциялари ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг кадрларга бўлган эҳтиёжини қондиришга имкон беради. Олий ўқув юртларининг аксариятида қабул имтиҳонлари тугаб, ўқишлар бошлаб юборилаётган бир пайтда биз, ёшларни сиртқи ва кечки бўлимларда ўқишга таклиф этмоқдамиз. Улар факультетимизнинг саноат ва граждан қурилиши, қурилиш материаллари конструкциялари бўлимларига кириб таълим олишлари мумкин. Бу бўлимларга асосан Жиззах чўлини ўзлаштирувчилар сафида ишлаётган йигит-қизлар қабул қилинадилар ва улар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий маълумот оладилар. Бу ерда тайёрлов бўлими ҳам очилган.

Қўриқ областда бу хилдаги билим ўчоғининг очилиши партия ва ҳукуматимизнинг чўлқуварлар ҳақидаги ғамхўрлигининг яна бир амалий ифодасидир.

Н. ТАШЛАНОВ,
Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг Жиззах умумтехника факультети декани, техника фанлари кандидати, доцент.

ДЎСТЛИК ТИЛИ

Рус тили СССРдаги барча халқларнинг миллатлараро алоқа ва ҳамкорлик қилишида умумий тил бўлиб қолди, уларнинг жаҳон маданияти хазинасидан баҳраманд бўлишига ёрдам бермоқда.

Мен қарийб чорак асрдан буён ўзбек мактабида рус тилидан дарс бераман. Мактабимизда таълим-тарбиянинг моддий базаси тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Рус тили ва адабиёти кабинетлари кўргазмали қуроллар, дарсликлар ва бошқа зарур материаллар билан боймоқда. Тўгараклар иши намунали йўлга қўйилган. Мактабимизда рус тили ва адабиёти кечалари ўтказиш анъана бўлиб қолди.

Биз янги ўқув йилига ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўрдик. Синф хоналари ва кабинетларни жиҳозлашга ўқувчилар кенг жалб этилди. Фан кабинетлари дарсликлар билан тўла таъминланишига алоҳида эътибор берилди. Сентябрь арафасида ўтказилган «Рус тили куни» ўқувчиларнинг янги ўқув йилига тайёргарлиги синови бўлиб қолди.

Ўқишнинг биринчи ойида «Халқлар дўстлиги — Октябрь меваси» деган мавзуда рус тилида адабий кеча ўтказишга ҳозирлик кўрмоқдамиз. Биз таълим-тарбия ишларини такомиллаштириб, рус тили ўқитиш савиясини ошириш учун бундан буён ҳам астойдил курашамиз.

Н. РАМАЗОНОВА,
Урганч шаҳридаги Собир Раҳимов номли мактабнинг рус тили ўқитувчиси.

Мактаб остонасига илк бор қадам қўяётган бу кичкинтойларнинг чеҳраси гулгун. Болаликнинг авжи беғубор дунёси бугун яна бир шодиёнадан ҳаяжонда. Сарҳади йўқ илм уммони сари катта сафарга чоғланган бу ширинтойлар бугун Тошкент шаҳар Киров районидаги 17-мактабда меҳрибон мураббийлардан дастлабки сабоқ оладилар. А. Тўраев фотоси.

ТАБРИК ВА ИСТАКЛАР

МАҚСАД БИТТА

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,
СССР халқ артисти

ЯНГИ ўқув йили бошланиши ҳақида сўз олар эканман, беихтиёр спектаклларимизга мунтазам келиб турадиган, ҳатто янги асарларимизнинг жамоатчилик кўригида қатнашиб, ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашадиган ёшлар ва муаллимлар ҳақида ўйладим. Биз, санъат аҳли бундай нафосатпарвар кишилардан ҳамиша мамнунмиз. Уларнинг ҳар бир эътирофи, ютуқ ва камчиликларимиз ҳақидаги фикр мулоҳазалари, шубҳасиз, ижодимиз равнақида муҳим роль ўйнайди.

Биз ана шулар ҳақида қувонч билан гапирган ҳолда, айрим истакларимизни ҳам айтиб ўтмоқчимиз. Гап шундаки, айрим ёшларимиз театр спектаклларига кам тушадилар. Бунинг сабабини суриштирсангиз, ўқишдан қўл бўшамайди, вақт йўқ, деган сўзларни эшитасиз. Баъзан, спектакль нима тўғрисида, деган саволларни ҳам эшитишга тўғри келади. Демак, билим масканларидаги санъатга алоқадор мураббийлар, комсомол активлари тез-тез санъат оламидаги янгиликлар билан талабаларни хабардор қилиб туришлари, спектаклларга коллектив бўлиб боришни уюштиришлари керак. Чунки, мақсад битта: давримизнинг ҳар томонлама етук кишисини тарбиялашга муносиб ҳисса қўшиш.

• • •

ХАЛҚ маорифи ҳамиша партия ва ҳукуматимизнинг диққат марказида бўлиб келаётган соҳалардан бири. КПСС XXV съездида ҳам, СССР янги Конституцияси лойиҳасида ҳам халқ маорифини янада ривожлантиришга жуда катта эътибор берилган. Асосий Қонун лойиҳасида «Қишлоқ жойларида халқ маорифи.. шохобчаларини кенгайтириш программаси изчиллик билан амалга ошириля беради» деб ёзиб қўйилган.

Бизда халқ маорифини ривожлантиришга ҳисса қўшиш ҳамманинг ишига айланган. Жумладан, колхоз ва совхозлар мактабларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайдилар. Буни бизнинг колхозимиз мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Хўжалигимиз территориясида 10 та мактаб, шу жумладан, иккита ўрта мактаб бор. Уларда колхозчиларнинг 5 мингдан ортиқ ўғил-қизи таълим олади. Шуни ҳам айтиш керакки, биринчи синфларга ҳар йили 400-450 нафар бола қабул қилинаяпти. Бу эса мавжуд мактаб биноларини кенгайтиришни, янги мактаблар қуришни тақозо этмоқда. Шунинг учун ҳам колхоз правлениеси кейинги йилларда мактаблар қурилишига эътиборни кучайтирди. Янги ўқув йили арафасида колхоз территориясидаги 9-мактаб учун 400 ўринли қўшимча бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ҳозир 1600 ўринли янги ўрта мактаб биноси қурилиши жадал суръатлар билан боряпти Бу мактаб қишгача фойдаланишга топширилади. Колхоз ана шу икки бино қурилишининг ўзига икки миллион сўмдан зиёд маблағ ажратди.

Ўнинчи беш йилликнинг қолган даврида ҳам колхоз қишлоғида яна ўнлаб маданий-маиший бинолар қад кўтаради. Чунончи, Оламайдон ва Оқолтин участкаларида ҳадемай янги мактаб бинолари қурилиши бошлаб юборилади. Биз халқ маорифини ривожлантиришга озми-кўпми ҳисса қўшаётганимиздан фахрланамиз.

Абдусамад ТИЛЛАБОЕВ,
Андижон область Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, КПСС XXV съезди делегати.

СССР ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

БИЗНИНГ ТАКЛИФЛАРИМИЗ

Ривожланган социалистик жамият Асосий Қонуни — СССР Конституцияси лойиҳасида социализмнинг буюк ғалабалари акс эттирилган. Социалистик жамият энг демократик жамият эканлиги, унинг сиёсий системаси барча ижтимоий ишларни самарали бошқаришни, давлат ҳаётида барча меҳнаткашларни тобора актив қатнаштиришни таъмин этаётганлиги лойиҳада алоҳида куч билан таъкидланади. Социалистик мамлакатдагина кишиларнинг, меҳнат аҳлининг реал ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш давлат ишига, давлат ғамхўрлигига айланиши табиийдир.

Асосий Қонун лойиҳасининг умумхалқ муҳокамасига қўйилиши социалистик демократиянинг ривожлантирилаётганлигини кўрсатувчи яна бир далилдир. Совет кишилари лойиҳа тўғрисида ўз таклифлари ва мулоҳазаларини очиқ баён қилмоқдалар. Улардан тушаётган ҳар бир таклиф ва мулоҳаза ҳисобга олинмоқда ва қунт билан ўрганилмоқда.

Ҳамма жойда бўлгани каби республикамизда ҳам СССР янги Конституцияси лойиҳасини муҳокама қилиш меҳнаткашларнинг зўр активлиги ва уюшқоқлиги билан ўтмоқда. Маҳаллий Советларнинг сессияларида, саноат корхоналарида, колхоз ва совхозларда, ташкилот ва муассасаларда Асосий Қонун лойиҳаси кенг ва атрофлича муҳокама қилинмоқда. Шуниси характерлики, барча коллективларда лойиҳа якдиллик билан маъқулланмоқда ва тўла қўллаб-қувватланмоқда. Совет кишилари КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларини, ўртоқ Л. И Брежневнинг шу Пленумдаги докладида баён қилинган қоида ва хулосаларини тўла маъқулламоқдалар, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини меҳнатда янги зафарлар билан нишонлаш учун социалистик мусобақани кундан-кунга авж олдирмоқдалар.

Лойиҳа муҳокамаси совет кишиларининг ижодий активлигини ошириб юборганлиги табиий бир ҳолдир. Улар Асосий Қонун лойиҳасининг ҳар бир сатри совет кишиларининг келажаги тўғрисида давлат ғамхўрлиги билан суғорилганлигини таъкидламоқдалар ва бунга жавобан янада ғайрат билан меҳнат қилишга аҳд қилаётирлар.

Лойиҳада давлат мулки бутун совет халқининг умумий бойлиги эканлиги, социалистик мулкнинг асосий формаси давлат мулки эканлиги ёзиб қўйилган. Шу ўринда баъзи мулоҳазаларни айтиб ўтишга тўғри келади. Лойиҳанинг 10-бобида давлат мулкининг асосий турлари бирма-бир санаб ўтилади. Жумладан, шаҳарлардаги асосий уй-жой фонди ҳам давлат мулки эканлиги таъкидланади. Бироқ, ҳозирги вақтда фақат шаҳарлардагина эмас, қишлоқларда ҳам меҳнаткашлар депутатлари район ва қишлоқ советларига қарашли давлат уй-жой фондлари мавжуддир. Ана шуни ҳисобга олиб, шу моддадаги «Шаҳарлардаги асосий уй-жой фонди» сўзлари ўрнига давлат уй-жой фонди деган иборани ишлатиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Колхозлар ҳаётидаги улкан ўзгаришларни ҳам ҳисобга олишга тўғри келади. Чунончи, коллектив хўжаликлар экономикасининг мустаҳкамланиши натижасида улар ўз ҳисобларидан мактаблар, касалхоналар, медицина пунктлари, болалар боғча ва яслилари учун замонавий бинолар қуриб бермоқдалар. Ана шу бинолар ҳамда социал-маданий мақсадлар учун қурилган бошқа бинолар ҳам колхоз мулкининг бир тури бўлиб қолди. Бу ўзгаришларни ҳисобга олиб, бизнингча, лойиҳанинг 11-моддасини қуйидаги таҳрирда бериш керак:

«11-модда. Колхозлар ва бошқа кооператив ташкилотларнинг, уларнинг бирлашмаларининг ишлаб чиқариш воситалари ҳамда уларнинг Уставда кўрсатилган вазифаларини бажаришда хизмат қилаётган бошқа мол-мулклари, шунингдек, социал-маданий эҳтиёжлар учун қурилган бинолар ва уй-жой фонди уларнинг ўз мулкидир».

СССР Конституцияси — ССР Иттифоқининг Асосий Қонунидир. Маълумки, жамият ҳаётини тартибга солувчи барча қонунлар шу Асосий Қонун негизида ишлаб чиқилади, бинобарин ундаги қоидаларнинг амалга оширилишини таъминлашга хизмат қилади. Шундай экан, асосий Қонун лойиҳасида бошқа қонунларни илова қилиш ўринли бўлмаса керак.

Лойиҳа билан танишиб чиқар эканмиз, 12, 37, 58, 95, 102, 105-моддаларда «Қонунда назарда тутилган», «Қонунда белгиланган тартибда» деган ва бошқа шу каби иборалар бор. Бизнингча Асосий Қонунга бундай сўзларни киритиш шарт бўлмаса керак. Масалан, лойиҳанинг 58-моддасида «Мансабдор шахсларнинг қонунни бузувчи, ўз ваколатларини суиистеъмол қилувчи, гражданларнинг ҳуқуқларини камситувчи ҳатти-ҳаракатлари устидан қонунда белгиланган тартибда судга шикоят қилиниши мумкин» дейилади. Бу жумлаларни «Мансабдор шахсларнинг қонунни бузувчи, ўз ваколатларини суиистеъмол қилувчи, гражданларнинг ҳуқуқларини камситувчи ҳатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиниши мумкин» тарзида бериш мақсадга мувофиқдир.

Ҳозирги вақтда амалда бўлган қонунларимиз ҳам меҳнат, уй-жой ва бошқа масалаларда мансабдор шахслар гражданларнинг ҳуқуқларига путур етказганлари тақдирда уларнинг ҳатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқини беради. Бироқ, судга шикоят қилиш ҳоллари чегаралаб қўйилган. Гражданларнинг мансабдор шахсларнинг қонунга хилоф ҳатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқининг Конституцияда белгилаб қўйилиши бундай шикоятларни судда кўриб чиқиш имкониятларини кенгайтиради. Шундай экан янги Конституция негизида амалдаги қонунларга ўзгариш киритилиши табиийдир

Шунингдек, 103-модданинг охирги қисмидаги «Тегишли давлат ва жамоат органларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг раҳбарлари депутатни дарҳол қабул қилишга ва унинг таклифларини қонунда белгиланган муддатларда кўриб чиқишга мажбурдирлар» деган жумладан «қонунда белгиланган муддатларда» сўзларини чиқариб ташлаш ўринли бўлур эди. Лойиҳанинг 103- ва 104-моддаларидаги «ССР Иттифоқининг, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг бошқа қонунларида» сўзларини ҳам чиқариб ташлашни таклиф қиламиз.

Лойиҳада ҳокимият органларини халқ депутатларининг Советлари деб аташ, меҳнаткашлар ваколат берадиган кишиларни халқ депутати деб аташ кўзда тутилган. Бу янгиликлар ҳам социалистик демократиянинг янада кенгайтирилишини кўрсатади ва Совет давлатининг чинакам умумхалқ давлатига айланганлигидан келиб чиқади. Асосий Қонуннинг 99-моддасида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг, касаба союзларининг, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг ташкилотларига, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотларига, меҳнат коллективларига халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи берилиши қайд этилади. **Яшаш жойларида гражданларнинг умумий йиғилишларига ҳам депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқини бериш ва буни Асосий Қонунда ёзиб қўйиш социалистик жамият тараққиёти ютуқларини, жамиятимизнинг энг демократик жамият эканлигини таъкидлаган бўлур эди.**

М. ТЕШАБОЕВ,
юридик фанлар кандидати.

ЮБИЛЕЙ БУКЛЕТЛАРИ

«Ўзбекистон» нашриёти Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига Ўзбекистон пойтахтига бағишлаб чиройли буклет чиқарди. Совет Шарқининг йирик саноат ва маданий маркази ҳақида, «Аврора» крейсеридан отилган тарихий ўқ садолари янграганидан кейин ўтган вақт ичида пойтахт ҳаётида рўй берган ажойиб ўзгаришлар тўғрисида ўзбек ва рус тилларида ҳикоя қилинади. Чиройли ёрқин рангли фотографиялар пойтахтнинг жамолини кўрсатиб турибди ва Тошкент тўғрисида ёрқин тасаввур беради. Бу суратларда шаҳар корхоналарида чиқариладиган пахта териш машиналари ва тракторлар, Тошкентнинг янги кварталлари тасвирланганки, уларни барпо этишда барча қардош республикаларнинг намояндалари иштирок этишган.

Тошкент, Сирдарё ва Наманган областлари тўғрисида ҳикоя қиладиган юбилей буклетлари ҳам чиқарилди. Республиканинг бошқа областларига, Қорақалпоғистон АССРга бағишланган шундай нашрлар ҳам чиқарилиш арафасида.

(ЎзТАГ).

ПАХТА ТЕРИМИНИ КУЧАЙТИРИНГ!

КАПИТАН ҚИЗЛАР

Колхоз устахонасида ўзига хос тантана. Бугун 25 нафар суворий қизга «зангори кема» капитанлиги гувоҳномаси топширилди. Минбарда хўжалик техника устахонасининг инженери Қосимжон Ёдгоров.

— Ўтган йили ҳисобот-сайлов йиғилишида: «Биз капитанликка ўқиймиз, колхоз правлениесидан олти ойлик механизатор қизлар курси очиб беришларини талаб қиламиз» деб мурожаат қилган эдиларингиз. Мана, бугун ҳар бирингиз ўз орзуингизга етдингиз. Сизларни бугундан эътиборан «зангори кема» капитани бўлганликларинг билан қизғин табриклайман.

Ҳамма қарсак чалиб юборди. Ёш капитанларнинг ҳаммаси бир хил жомакор кийиб олган, бири-биридан шўх, шаҳдам, дилбар қизлар.

Бундан саккиз ой олдин ўрта мактабни битирган қизлар дилда қўшни колхоздаги машҳур механизатор опалари — Маҳбуба Насриддиновадек «зангори кема» капитани бўлиш ниятида 6 ойлик курсда ўқишга жазм этишганди. Қизлар талаби билан колхоз устахонасида алоҳида хона ва турли маркали бир неча тракторлар ажратилиб, курс очилди. Ўқишда уларга 92-СПТУ мастери Анваржон Мавлонов сабоқ берди. Амалий машғулотларни эса шу жойнинг ўзида устахона мудири Одилжон Комилов ва колхознинг тажрибали механизаторлари олиб боришди.

Капитан қизларнинг кўпчилиги шу куни минбарга чиқиб, ўз ният ва режаларини айтишди.

Ҳамидахон ИСМАТЁРОВА: — Мен бу йилги мавсумда дадамга ёрдамчи бўламан. Бизнинг бешинчи бригадамизда ўтган йили 93 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 42 центнердан ҳосил олиниб, дадамлар ўз машиналари билан 225 тонна пахта терган эдилар. Бу йил бригадамиз ҳар гектар ердан 50 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган. Биз — ота-бола механизатор ўз машинамиз билан бригаданинг 300 тонна пахтасини терамиз.

Қўйсиной ТОПИБОЛДИЕВА: — Турмуш ўртоғим Аъзамжон бир неча йилдан бери машинада пахта тераётган тажрибали механизатор. Бу йил битта машинада бирга ишлаймиз. Ваъдамиз машина бункеридан колхозимиз хирмонига 300 тонна «оқ олтин» тўкиш, сўзимизнинг устидан албатта чиқамиз.

Муборакхон МАВЛОНОВА: — Совет космонавти В. Биковский фазога доҳиймиз Ленин сиймоси туширилган ўн дона комсомол значогини олиб чиққан. У омон-эсон ерга қайтиб тушгач, уларни ВЛКСМ Марказий Комитетига топширган. Сўнг космосни айланиб тушган значоклар Совет Иттифоқидаги энг илғор, энг муносиб ёшларга тақдим этилган. Шу значоклардан бирини олган районимиздаги Энгельс номли колхоз механизатори Маҳбуба Насриддиновага жуда-жуда ҳавасим келади. Яқин йилларда Маҳбуба опамдек донгдор механизатор бўлиш менинг бирдан-бир истагим...

Йиғилишдан сўнг капитан қизларга теримга тахт турган 18 та агрегат кўрсатилиб, ким қайси бригадада пахта териши айтилди. Улар бу йил ҳар бир машина бункеридан мавсум якунида ўртача 200 тоннадан пахта тўкилиши кераклигини яхши билишади.

Тушдан кейин қизлар шоду хуррам, чақчақлашиб қишлоқ томон уй-уйларига йўл олишди. Албатта, бугунги тантана улар ҳаётида энг унутилмас кунлардан бири бўлди... Оқ йўл сизларга! Энди навбат ишга, оппоқ пахтазорларда пахта теришга. Меҳнатда муваффақият доим ёр бўлсин сизларга, пахтазор суворийлари — турсунойчи қизлар.

Б. МАҲМУДОВ,
Ленинград районидаги Охунбобоев номли колхоз.

Ташвишли сигнал

ҲАМОН ТУГАЛЛАНМАГАН РЕМОНТ

Пайариқ райони меҳнаткашлари юбилей йилида астойдил меҳнат қилиб, пахтадан юқори ҳосил етиштирмоқдалар, айни кезда йиғим-теримга тайёргарлик ишларини ҳам меъёрига етказмоқдалар. Бу йил Ватан хирмонига 70 минг тонна дурдона уйилади. Карл Маркс номли, Куйбишев номли колхозларнинг меҳнат аҳли гектаридан 45 центнердан хирмон кўтаришни кўзлашяпти. Миришкор деҳқонлар ҳосил чўғини ошириш учун ғўза парваришини 10 сентябргача давом эттиришга қарор қилдилар.

Куйбишев номли колхозда теримга тайёргарлик ишлари охирлаб қолди. 20 та терим машинаси ремонтдан чиқарилиб, мавсумга шайлаб қўйилди. Бошқа қатор хўжаликларда ҳам ғўза парвариши сира сусайтирилмаган ҳолда, тараддуд ишлари кучайтирилмоқда. Айниқса машина теримига тайёргарлик авж олдирилмоқда. Хўжалик бўйича 1600 гектар майдоннинг ҳосили «зангори кема»ларда саранжомлаб олинади. Шу кунларда дефолиация ўтказиш графиклари тузилиб, ижрочиларга етказилди.

Аммо райондаги айрим хўжаликларда терим машиналарини ремонт қилиш, синовдан ўтказиш, аниқланган нуқсонларни тезкорлик билан бартараф этиш ишлари кечиктириляпти. Масалан, Димитров номли колхозда мавжуд 22 та терим машинасидан эндигина 10 таси ремонтдан чиқарилди. Ваҳолонки, хўжаликда саноқли кунлардан кейин дефолиация бошланади, ҳозир кўсаклар очила бошлади. Шуниси тааҗжубланарлики, ремонт муддати чўзиб юборилаётганига қарамай қўлдан чиқарилган машиналардан ҳам анча нуқсонлар топилди.

Ҳосилини машиналар терадиган пайкалларда бегона ўтлар бутунлай бўлмаслиги керак. Шунда меҳнат унумдорлиги юқори бўлади. Лекин колхознинг Толлибой Нурматов, Митанбой Тоғаев, Жалил Мардиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларига қарашли пахта майдонларида бегона ўтлар ғўзалар билан бўй-бўйлашиб турибди, уни йўқотиш чоралари кўрилмаяпти. Ўт босган пайкалларни бошқа бригадалар далаларида ҳам кўриш мумкин.

Теримни комплекс механизациялаш учун ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўриш, мавжуд механизм-агрегатларнинг ҳаммасини барвақт шайлаб қўйиш, уларни бошқарадиган механизатор кадрлар сафини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш биринчи даражали аҳамиятга моликдир. Афсуски, хўжалик раҳбарлари бунга етарли эътибор бермаётирлар. Ғанимат фурсат ўтиб боришига қарамай 11 та «УПХА-1,5» машинасидан эндигина иккитаси, саккизта кўсак терадиган машинадан биттаси ремонт қилинганини қандай баҳолаш керак?

«Москва» колхозида ҳам техникани мавсумга шайлаш ишлари суст боряпти. 28 та терим машинаси бўла туриб, 13 таси ремонт қилинди, қолганлари навбат кутиб автотрактор парки, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг устахонасида ётибди. Айнан шундай аҳволни Калинин номли колхозда ҳам кўриш мумкин.

«Оқолтин» колхозининг инженери Халил Абдуазизов техника воситалари мавсумга шайлаб қўйилгани ҳақида мағрурланиб гапиради. Бу хўжаликда ялпи ҳосилнинг 3.200 тоннаси бункерлардан тўкилиши керак. Аммо инженер айтган ва «тайёр» ҳолга келтирилган машиналардан бир қисмининг ремонти яроқсиз деб топилди. Бундай ачинарли аҳвол эрта-индин машиналар пайкалларга киритилганда панд бериб қўйиши мумкинку? Афсуски, хўжалик раҳбарлари йўл қўйилган камчиликларни оператив тугатиш чораларини кўришмаяпти.

Юбилей йилида ҳаммамиз ва ҳар биримизнинг меҳнатимизга хўжаликларда айниқса машина терими планлари ва мажбуриятларининг бажарилишига қараб баҳо берилади. Шундай экан, пайариқлик ўртоқлар мавсум охирида ер чизиб қолмаслик учун техника воситалари ремонтини қисқа фурсатда тўла тугаллашлари, машиналарнинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш чораларини кўришлари керак.

У. СУЮНОВ,
«Коммунизм байроғи» район газетасининг ходими.

А. А. ГРОМИКОНИНГ Я. АРАФАТ БИЛАН СУҲБАТЛАРИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Фаластин Озодлик ташкилоти ижроия комитетининг Москвада меҳмон бўлиб турган Раиси Я. Арафат ва Фаластин Озодлик ташкилотининг унга ҳамроҳ бўлган делегациясини 29 август куни қабул қилди.

Дўстона ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган суҳбат давомида Яқин Шарқдаги аҳвол ва Яқин Шарқ проблемасини адолатли ҳал этиш масалалари юзасидан фикрлашиб олинди. Фаластинлик араб халқининг қонуний ҳуқуқларини, шу жумладан унинг ўз мустақил давлатини барпо этишга бўлган ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қарорларига биноан фаластинлик араб қочоқларининг ўз маконларига қайтиб келишдан иборат қонуний ҳуқуқларини таъминлаш масаласига катта эътибор берилди.

30 август куни А. А. Громико билан Я. Арафат ўртасида ҳар иккала томонни қизиқтирувчи масалалар юзасидан фикрлашув давом эттирилди.

(ТАСС).

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР Олий Совети Президиумининг 1977 йил 24 августдаги Фармонига биноан, Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ўндан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 514 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди, уларга «Қаҳрамон она» ордени ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг ёрлиқлари топширилади. (ЎзТАГ).

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ДОН

Ромитан районидаги Фрунзе номли колхознинг Файзулла Бозоров бошлиқ комсомол-ёшлар маккажўхоричилик бригадаси колхозлар ичида катта ғалабани қўлга киритди. Улар Бухоро областида биринчи бўлиб давлатга «нахраб дон» сотиш бўйича ўз зиммаларига олган топшириқни шараф билан бажаришди. Давлат омборларига 146 тонна ғалла ўрнига 156 тонна дон жўнатилди.

— Ҳали далаларимизда ҳосил кўп, — дейди бригадир Ф. Бозоров. — Бригадамиз аъзолари ўз кучларини сафарбар этиб, ҳосилни йиғиб олишда давом этмоқдалар.

Областнинг Свердлов районидаги Ҳамза номли, Навоий районидаги «Коммунизм», Ромитан районидаги Карл Маркс номли колхозларнинг ёш маккажўхоричилари ҳам пландан ташқари дон топширишга киришдилар.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

* * *

НАМАНГАН («Совет Ўзбекистони» мухбири). Тўрақўрғон районидаги «Ўзбекистон» колхозининг маккажўхоричилари катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Улар давлатга 145 тонна ўрнига 235 тонна дон етказиб бериб, социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Бригада ҳар гектардан 190 тонна кўп дон тайёрлади ва давлатга сотилди.

Хўжаликнинг Иброҳимжон Зокиров бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси ҳам ўзга бўлмай 80 гектар майдони пахтасидан ҳар гектар ердан ҳосил олишди. Бригада шунингдек зиммасига олган мажбуриятни ҳам ортиғи билан бажарди. Бригада азаматлари ҳосилдорликни 100 центнерга етказишни кўзламоқдалар.

Т. НАЗИРОВ.

Ирригация қурилишларида

РЕКОНСТРУКЦИЯ ҚИЛИНЯПТИ

Нарпай каналидан Каттақўрғон районидаги «Пролетарий» колхози, «Қорадарё» совхози, Пахтачи ва Нарпай районлари хўжаликлари ва Бухоро областининг Навоий районидаги далаларга сув оқади.

Канални йиллар давомида канал атрофларига ва Қорадарё чап қирғоқларидаги кўплаб ерлар қишлоқ хўжалигига ўзлаштирилди. Аммо канал тўла қувват билан ишлаётгани йўқ. Шу боис мазкур хўжаликлар сув тақчиллигидан қийналмоқдалар.

Канални реконструкция қилиш ишлари бошланди. Қурувчилар канал ўзанини кенгайтириш, янги иншоотлар қуриш ишларини олиб бормоқдалар. Бу ишлар тугагач, каналнинг сув ўтказиш қобилияти ошади ва Каттақўрғон, Пахтачи, Нарпай районлари хўжаликларининг сув билан таъминланиши яхшиланади.

Лойиҳага кўра, каналнинг кўп қисмидаги 36 километр янги ўзан қазилади. Бунга ҳаммаси бўлиб 18 миллион сўм сарфланади. Ишлар «Каттақўрғонводстрой» трестининг механизация участкаси кучи билан бажарилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

оламда нима гап

ТОШКЕНТ МАРКАСИ БЎЛГАН МАШИНАЛАР КУБАДА

Кубанинг Пинар-дель-Рио вилоятидаги «Сандино» деҳқончилик хўжалиги неча ўн гектарлаб чўзилиб кетган ерларда мойланган. Бу хўжаликда турли навлардаги тамаки етиштирилади. Бу тамакидан сигарета ва бутун жаҳонга ном чиқарган Куба сигаралари тайёрланади. «Сандино» далалари да бошқа хилдаги кичик ғилдиракли тракторлар билан бир қаторда «Т-28Х» маркали 120 дан зиёд ғилдиракли трактор ишлаб турибди. Ана шу тракторлар Тошкентдаги СССР 50 йиллиги номли трактор заводида ишлаб чиқарилган.

Заводнинг вакили инженер-конструктор Виктор Петрович Каверин Пинар-дель-Рио бўлиб бир неча марта бўлди, техникани қўлдан кечирди, тракторчилар, механиклар билан суҳбатлашди. Тошкентлик мутахассиснинг хизмат кўрсатиш ҳақида ҳаракатлари самарали бўлди. В. П. Каверин ишни...

Биз, деди Виктор Петрович, бу ерда ўз олдимизга қўйган энг асосий вазифа — тракторларга техник хизмат кўрсатишни таъминлаш эди.

«Биз, — дейди Карлос Ривас, — Совет Иттифоқидан келган шеригимиз билан ...»

И. ГОЛУБЕВ,
ТАСС мухбири. Гавана шаҳри.

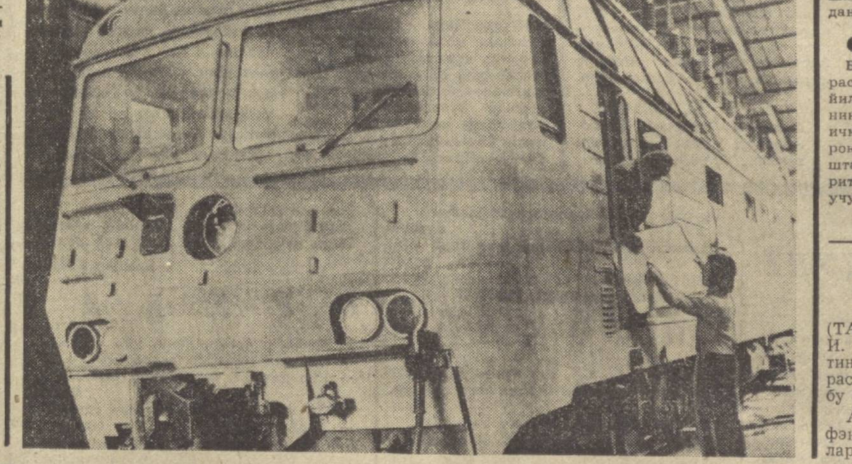

● ЧССР. Пльзендаги В. И. Ленин номли «Шкода» машинасозлик бирлашмаси совет буюртмаларини муддатидан илгари жўнатиш мажбуриятини олган. Суратда: электровоз курилиши заводи цехида.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ЖЕНЕВАДА УЧРАШУВ

ЖЕНЕВА, 30 август. (ТАСС). Бундан илгари келишиб олинганига мувофиқ ядро қуролларининг синовини ҳар томонлама ва тўла тақиқлаш тўғрисидаги шартнома лойиҳасини ишлаб чиқиш масаласига бағишланган музокараларда иштирок этаётган делегацияларнинг рўйхати ҳақида 29 августда учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи делегацияси бошлиғи А. Г. Петросянц иштирок этди.

Томонлар музокараларнинг навбатдаги босқичида ...

«МАО ЦЗЭ-ДУН ЎЛГАНИДАН КЕЙИН ХИТОЙДАГИ АҲВОЛ»

«Коммунист» журналининг 12-сонида (1977 йил август) шундай сарлавҳали мақола босилиб чиқди. Мақолада, жумладан, шундай дейилади:

Реал социализм тез ривожланиб, ишчилар ҳаракати ва миллий-озодлик ҳаракати авж олаётган, жаҳонда куч нисбати социализм фойдасига ўзгараётган, тинчлик ва ижтимоий тараққиёт кучлари мавқеи тобора мустаҳкамланаётган бир пайтда Хитойда ҳукмрон доиралар ўз сиёсатини ўзгартирмасдан қолмоқда.

Хитой халқаро муносабатларда ўз ҳолича ҳаракат қилишдан воз кечмаётир. Маоистлар империалистик реакция кучлари билан яқинлашиш йўлидан бормоқдалар.

Журнал мамлакатнинг ички ҳаётини таҳлил этиб, Хитойнинг иқтисодий аҳволи оғирлигича қолаётганини, меҳнаткашларнинг турмуш даражаси пастлигини, мамлакатда сиёсий беқарорлик давом этаётганини қайд этади.

Ҳозирги Хитой раҳбарлари ҳам Мао Цзэ-дун курсини давом эттириб, маоизм ғояларини ва унинг сиёсатини ҳимоя қилмоқдалар. Хитой раҳбарияти ички ва ташқи сиёсатда буюк давлатчилик шовинизми йўлидан бормоқда.

ХХР ҳозирги раҳбарларининг иқтисодий сиёсати зиддиятли бўлиб қолмоқда. Мамлакатнинг ҳарбий-саноат салоҳиятини ошириш, милитаризацияга катта эътибор берилмоқда.

Хулоса қилиб, мақолада Хитой раҳбарлари олиб бораётган антисовет, антисоциалистик сиёсат дунёдаги тинчлик ва ижтимоий тараққиёт кучларига, шу жумладан Хитой халқининг ўз манфаатларига зид эканлиги таъкидланади.

(ТАСС, 30 август).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **ВАРШАВА**

Польшада бошқарув ва кадрлар малакасини ошириш институти очилди. Бу институтда хўжалик раҳбарлари, бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари ўз малакасини оширади.

Институт программасида социалистик иқтисодиёт, бошқарув назарияси ва амалиёти масалалари катта ўрин берилган.

● **КОПЕНГАГЕН**

Испания ҳукуматининг раиси А. Суарес расмий визит билан бу ерга келди. У «Умумий бозор» мамлакатларига бўлиб сафар қилмоқда. А. Суарес Дания бош министри А. Йоргенсен билан Испаниянинг Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлиб кириши масаласини муҳокама қилди.

● **ДЕҲЛИ**

Бу ерда эълон қилинган расмий хабарга кўра, 1976 йилнинг апрелидан 1977 йилнинг мартигача ўтган давр ичида мамлакатда иқтисодий ўсиш суръати ошган.

(ТАСС).

ХИТОЙГА ВИЗИТ

ПЕКИН, 30 август. (ТАСС). ЮСФР Президенти И. Броз Тито ХХР ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан бу ерга келди.

Аэропортда уни Хуа Гофэн ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЯНГИ СПОРТ КОМПЛЕКСИ

Тошкентнинг Чилонзор районида янги спорт комплексининг пештоқини Олимпия машъаласини кўтариб бораётган спортчи қиз тасвири туширилган панно безаб турибди. Москва монументаль-декоратив санъат комбинатининг рассомлари паннога сўнгги чизиқларни тортдилар.

Ростов областининг Гусь-Хрустальний шаҳридаги шиша заводида ишлаб чиқарилган ранг-баранг 2,5 миллион дона смальтадан сатҳи 620 квадрат метрли ажойиб картина яратилди.

Бинонинг олд томони «СССР 50 йиллиги» метро станциясига қаратилган, Халқлар дўстлиги проспектига чиқадиган йўловчининг кўзига спорт комплексининг бу ёрқин қиёфаси дарҳол ташланади. Бетон плиталардан ётқизилган зиналар катта дарвозага олиб боради. Унинг ёнида ҳаворанг сир берилган иккита ҳовуз бор.

Вестибюлнинг мармар устунли ойнаванд гумбази остига қадам қўйишингиз билан иншоот кўзингизга басавлат ва содда бўлиб кўринади.

Спорт комплекси «Ташгипрогор»нинг архитектор инженерларидан Юрий Иванов, Борис Гороховский, Флора Ливенштейн, Александр Лошкаревлар лойиҳаси асосида яратилган. Гарчи лойиҳа ўзига ҳос шаклда бўлса-да, улар лойиҳани саноат биноларига ишлатиладиган стандарт устунлар, балкалар, плита, панель ва бостирмалардан «йиғишга» муваффақ бўлдилар. Спорт иншооти учун бу деталларни Тошкентнинг йиғма темир-бетон заводи ишлаб чиқарди.

Комплекс пойдевори бир неча қаватли сунъий қум-шағалли асосдан иборат.

Ойнаванд фойедан икки корпусга ўтилади. Асосий корпус—намойиш залида (унинг катталиги 40x20 метр) турли мусобақалар ва байрам намойишлари ўтказилади. Ҳозирча у 600 томошабинга мўлжалланган, лекин энди қўшимча жиҳозлар келтириляпти — улар ўрнатилиши билан спорт ишқибозлари учун жойларнинг сони икки баравар ортади.

Қўшни корпусда боксчилар, гимнастикачилар, курашчи ва штангачилар учун машқ заллари мавжуд. Бу залларнинг ёнида тренерлар хонаси, душ ва массаж хоналари бор.

Спорт билан шуғулланиш учун энг катта майдон очиқ ҳавода бўлиши керак, албатта. Енгил атлетика сектори, футбол майдони, волейбол, баскетбол, городки ўйинлари майдонлари, теннис кортлари корпусларнинг ёнгинасига жойлаштирилган.

Буларнинг ҳаммаси — комплекснинг биринчи навбати холос. Келгуси йил бошидан комплекснинг иккинчи навбатини қуришга киришилади. 10 минг ўринли стадион, қишки ва ёзги сузиш бассейнлари, медико-биологик ва тикловчи марказлар, 120 ўринли меҳмонхонани қуриш мўлжалланган. Иккинчи навбатнинг техника лойиҳаси эса аллақачон тайёр қилиб қўйилди. 1980 йилда бутун комплексни батамом қуришга киришилади. Бу муддатгача учинчи навбатдаги объект—ёпиқ хоккей яхмалагини ҳам қуриб битказиш кўзда тутилмоқда.

Комплекс учун жуда яхши жой танланган. У Чилонзорнинг кўкаламзор парк зонасига уйғунлашиб кетади.

Янги спорт комплекси, — деб ёзади ЎзТАГ мухбири Т. Голубкина, — Ўзбекистон пойтахти спортчиларини қабул қилишга тайёр.

Суратда: янги спорт комплексининг кўриниши. А. Авазов фотоси. (ЎзТАГ).

ЖАМОЛ ОЧМОҚДА

Районимиз Андижон областидаги энг кенжа район. Унинг ташкил этилганига энди уч йилдан ошди. Бироқ Комсомолободнинг ҳозирги жамоли бир неча ўн йиллардан бери ривожланиб келаётган янги шаҳарчалардан камдан-кам фарқ қилади.

Қисқа вақт ичида районимизда коммунал хизматни ривожлантиришга 600 минг сўмга яқин маблағ сарфланди. Бу уч йил давомида олиб борилган жуда кенг миқёсдаги ишларнинг пулга чақилган миқдори, холос. Район марказида тўртта қозонли буғхона ишлаб турибди. Иситиш линияларининг узунлиги 13 минг метрдан, водопровод линияларининг узунлиги эса 14 ярим минг метрдан ортиб кетди.

Беш йил аввалгина икки қават уй баландлигида уйилиб ётган қум барханлари ўрнида барпо бўлган кўчаларга ном берилди. Коммунист кўчаси, Карл Маркс кўчаси, Комсомол кўчаси, Энгельс кўчаси... Кейинги икки йил давомида йўл ва кўча бўйларига 12 минг тупдан ортиқроқ чинор ва арча кўчатлари ўтқазилди.

Маълумки, КПСС XXV съезди халқ фаровонлигини янада юксалтириш тўғрисида тарихий қарорлар қабул қилди. Уларни амалда бажариш натижасида шаҳар ва қишлоқларимизнинг чиройига чирой қўшилишига катта имконият яратилади. Ўнинчи беш йиллик давомида чўлқуварлар маскани бўлмиш Комсомолобод район маркази ҳам тобора кенгаяди.

Ходимларимиз шу йил баҳордагина 20 минг туп манзарали дарахт кўчатлари ўтқаздилар. 30 минг туп ёзги ва кузги гуллар экдик. Район марказида 8 гектар қумлоқ ерни ўзлаштириб, маданият ва истироҳат боғига асос солиб қўйдик.

Йиллар ўтади. Комсомолободнинг жамоли янада очилади. Областимизнинг энг кенжа райони энг кўркам ва чиройли районлардан бири бўлиб қолади. Бу ишда биз, коммунал хизмат ходимларининг ҳам озми-кўпми ҳиссамиз борлиги дилимизга қувонч, ишимизга илҳом бағишлайди.

Ж. ЮНУСОВ,
Андижон область Комсомолобод район коммунал хўжалик бўлими мудири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎЗТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Ахборот

МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ҲИСОБИГА

Мирзачўлдаги 4-совхозда янги бўрдоқичилик пункти қуриб битказилди. Бу ерда ҳар йили 3 минг 600 бош қорамол сўқимга боқилади. Хўжаликнинг «гўшт цехида» ҳар бир молни боқишга кетадиган харажат майда бўрдоқчилик пунктларига қараганда бир ярим баравар камроқ бўлади. Бунга ишларни механизациялаш туфайли эришилади.

КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Юқори Чирчиқ районида ўтказилган механизаторлар конкурсида «зангори кема» капитанларидан 32 киши қатнашди. Механик-ҳайдовчилар агрегатларнинг тузилишини, уларни бошқариш қоидаларини жуда яхши билганликларини кўрсатдилар. «Правда» колхозининг механизаторлари Мурод Ибраев, Владимир Пак, Карл Маркс номли колхоздан Қосим Саидносиров ғолиб бўлдилар.

СИФАТ БЕЛГИСИ БЕРИЛДИ

Самарқанд мева-консерва заводи маҳсулотининг яна бир турига Сифат белгиси берилди. Бу — болалар учун мўлжаланган данаксиз ўрик шарбати бўлиб, унда витаминлар ва қанд моддаси жуда кўп. Наманган консерва заводи ишлаб чиқараётган ўрик шарбати этикеткасини ҳам фахрий беш бурчак безади.

ГИДРОИНШООТ ҚУРУВЧИЛАР МАКТАБИ

Андижон сув омборини барпо этаётган ишчилардан юздан зиёд киши 1 сентябрда Советоборддаги политехника таълими берадиган кечки мактабда машғулотларни бошлайди. Талабалар бу ерда ўрта маълумот олганлиги тўғрисидаги диплом билан бирга электр пайвандчи, кранчи ихтисосларини ҳам эгаллайдилар. Мактабни оталиққа олган «Андижангидрострой» бошқармаси ўқув кабинетлари ва лабораториялари учун зарур асбоб-ускуналарни ажратиб берди.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

МЕН БИР ДУНЁ

Мен бир дунё...
Дунё ҳатто мендай кенг эмас.
Кенглик ичра ҳеч бир нарса менга
тенг эмас.

Қуёш менинг юрагимнинг кичик бўлаги,
Лекин моддий оламнинг у буюк юраги,
Кайфиятим чоғлигидир баҳорги кўклам,
Табиатим — табиатлар ичрадир кўркам.
Юлдузларку нур олади кўзимдан менинг,
Тугалликни жаҳон олар ўзимдан менинг,
Лойиқ бўлса ҳамки дунё ташаккуримга,
Унинг бағри торлик қилар тафаккуримга.
Бу дунё бир кичик зарра қорачиғимда
У ҳаётбахш ранглар эрур кўнгил боғимда.
Бу оламга кўп нарсалар сиғмаслик
мумкин,
Ҳаммаси ҳам юрагимдан жой олар
лекин.

Мен бир дунё...
Дунё асло мендай кенг эмас!

БОШОҚЛАР

Ерга умид боғлаб, тер тўкар деҳқон,
Ҳар ҳовуч донидан бўлсин бир ҳирмон.

Шудгор ичра ётиб бағрим тилурман.
Хуллас, одам ризқин бутун қилурман.

Битта дондан бўлдим бир бутун бошоқ,
Ҳеч ким бўлмасин деб нонга зор,
қашшоқ.
Буғдой донларидан уюлган хирмон
Бағрида яширин бир буюк армон.
Хирмонлар хизматга бир-бир қўзғалур,
Танга куч, қалбларга тўлқинлар солур.

Қамбар ЎТАЕВ.

СУҲБАТ

— Онаизор қалби, қани, кир тилга,
Бахтсизлик маъноси недир сен учун?
— Кўп даҳшат, фарзандинг отланса
йўлга,
Қадам қўйган жойда, йиғласа замин.
— Онаизор қалби, қани, кир тилга,
Сен бахтнинг маъносин қандай
англайсан?
— Не бахтки, фарзандинг отланса йўлга,
Замин куйлаб қолса унинг изидан.

Р. ҚОСИМХЎЖАЕВА.

Китоблар оламида

МЕЪМОРЧИЛИК ДУРДОНАСИ

Архитектура фанлари доктори М. С. Булатовнинг «Сомонийлар мақбараси — Ўрта Осиё архитектураси дурдонаси» китоби машҳур архитектура ёдгорлигини ўрганиш борасидаги илмий изланишлар ичида ўзининг мукаммаллиги билан ажралиб туради.

Маълумки, Шарқ Ренессанси даврида (IX—XI асрлар) яратилган ва Ўрта Осиё архитектурасининг дурдонаси бўлмиш Сомонийлар мақбараси кўп йиллардан буён тарихчилар, санъатшунослар ва архитекторлар диққатини ўзига жалб этиб келмоқда. Бироқ, профессионал меъморчилик нуқтаи назаридан бу ёдгорлик фақат эндигина ҳар томонлама чуқур ва кенг талқин этилди. Китоб кириш, олти боб ва хулоса қисмларини ўз ичига олган.

Дастлабки бобларда М. Булатов ёдгорликни ўрганиш тарихи, мазкур обидани таъмирлаш масалалари ва бу билан боғлиқ бўлган бир қатор қарашлар ва муаммоларга аниқликлар киритади. Муаллиф Мовароуннаҳрнинг IX—XI асрлардаги маданий ҳаёти равнақининг айрим масалаларига тўхталиб, ёдгорлик Ўрта Осиё халқлари ижодиётининг маҳсули эканлигини исботлаб беради.

Сомонийлар мақбарасининг архитектураси таҳлили монографияда асосий ўринни эгаллайди. Бунда олим ёдгорлик образи, унинг бадиий хусусиятлари ҳамда ёдгорликнинг айрим шакллари билан унинг умумий образи орасидаги мутаносибликни жуда кенг ва ишонарли далиллар асосида исбот қилади.

Китобда Сомонийлар мақбарасининг ҳар бири алоҳида меъморий шакл ва қисмларнинг генезиси (келиб чиқиши) ҳам кенг ёритилади. Мақбарадаги шакл ва образларнинг ҳеч қандай «ислом архитектураси»га боғлиқ бўлмай, балки, арабларгача бўлган Ўрта Осиё меъморчилиги анъаналари ва фан ютуқлари натижаси эканлиги конкрет исботланади.

Монографиянинг қизиқарли бўлимларидан бири бешинчи боб бўлиб, унда Ўрта Осиё олимларининг ишларида меъморчилик асосларининг зикр этилганлиги ёритилади. Жумладан, Абу-Наср ал-Форобий, Абу Али ибн Сино, Абул Вафо Бузжоний ва бошқа олиму уламоларнинг меъморчилик назарияси борасидаги фикрлари ҳамда уларнинг ўрта асрлар архитектурасидаги татбиқи кўрсатилади. Бу, шубҳасиз, янгиликдир.

Рисолада Сомонийлар мақбараси ва Афросиёб вайроналарида қазиб очилган сомонийлар саройининг безак (орнамент)лари таҳлил қилинади. Сомонийлар даврининг бу икки ёдгорлиги безакларидаги уйғунликларни бир-бирига таққослаш йўли билан эса улар орасидаги умумийлик кўрсатиб берилади.

«Сомонийлар мақбараси — Ўрта Осиё архитектураси дурдонаси» китобининг яна бир аҳамияти шундаки, у «Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш ва фойдаланиш тўғрисида»ги СССР Қонуни юзасидан амалий тадбирлар олиб борилаётган бир пайтда юзага келди. Ўйлаймизки, китоб бу ишда бир қатор масалаларни ечишда амалий ёрдам беради.

Монография билан танишиб чиқар экансиз, олимнинг кўп йиллик самарали изланишлари, чуқур фалсафий қарашлари, Ўрта Осиё маданияти ва санъатига бўлган ҳурмат-муҳаббатининг гувоҳи бўласиз. Муҳими шундаки, М. Булатов олдига қўйган масалаларни ечишда ўрта асрларда ижод этган олимларнинг араб, форс ва туркий тилларда ёзилган қўлёзмалари ва уларнинг рус ҳамда инглиз тилларида нашр этилган вариантларини синчковлик билан ўрганиб, бу манбалардаги қимматли маълумотларни ўз ишида асос қилиб олган. Шунинг учун ҳам тадқиқотдаги хулосалар ишонарлидир. Бундан ташқари, олим ўрта асрларда меъморчиликнинг фалсафа, география, математика, тарихшунослик, амалий санъат, шунингдек фан ва санъатнинг бошқа турлари билан чамбарчас боғланишда ривожланганлигини кўрсатиб, улар ҳар бирининг юксалиш босқичларини таъкидлаб ўтади.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, монография юқорида қайд этилган хусусиятлари билан шу давргача Ўрта Осиёда сақланиб қолган архитектура ёдгорликларидан энг қадимийси хусусидаги ишлар орасида ҳар томонлама ёрқин ажралиб туради ва у келажакда архитектурашуносликдаги кўпгина муаммоларни ечишда амалий асос бўлиб хизмат қилади.

Т. МАҲМУДОВ,
фалсафа фанлари кандидати.
М. АҲМЕДОВ,
архитектор.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими давлат комитети

«СРЕДАЗТРАНССТРОЙ» ТРЕСТИ БАЗАСИДАГИ 84-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ 1977—1978 ўқув йили учун ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЕМИР ЙЎЛ ВА МЕТРОПОЛИТЕНДА АВТОМАТИКА, ТЕЛЕМЕХАНИКА ВА АЛОҚА ҚУРИЛИШИ ЭЛЕКТРОМОНТЁРЛАРИ, СЛЕСАРЬ-САНТЕХНИКЛАР, БЎЁҚЧИЛАР, ГАЗ-ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЧИЛАР, СУВОҚЧИЛАР, БЎЁҚЧИ-СУВОҚЧИЛАР, МОНТАЖЧИЛАР, ҒИШТ ТЕРУВЧИЛАР, ДУРАДГОРЛАР.

Билим юртига 8-10 синф ҳажмида маълумотли, 15 ва ундан катта ёшдаги йигит-қизлар имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 3 ЙИЛ.

3 йил ўқиганларга ихтисос ва диплом (ўрта маълумот тўғрисида) берилади.

Билим юртида ўқиш даври узлуксиз иш стажига киритилади.

Билим юртини тугатган ёшлар темир йўл транспортидан имтиёзли фойдаланиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Билим юртини тугатганлар Тошкент шаҳрида ва Ўрта Осиё территориясида ҳам ишлашлари мумкин.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқиш даврида ўқувчиларга уч маҳал иссиқ овқат, кийим-бош, бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона, шунингдек, иш ҳақининг 33 проценти берилади.

ШУНИНГДЕК, ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ МАХСУС СПОРТ ГРУППАСИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Эркин кураш бўйича махсус группа. Махсус группага 8 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган, эркин кураш бўйича II-ўсмирлар разряди олган 1961—1962 йили туғилганлар қабул қилинади.

Ўқувчилар спорт квалификациясини ошириш билан бирга, ўрта маълумотга ҳамда электр-газ пайвандчи касбига эга бўладилар.

Махсус группа алоҳида овқат, спорт формаси ва ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртини тугатганлар техникум ва институтларнинг кечки ва сиртқи бўлимларига имтиёзли равишда (конкурсдан ташқари) кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақидаги аттестат, турар жойидан справка, 5 та 3x4 см. ҳажмдаги фотосурат, соғлиғи тўғрисидаги справка (286-форма), характеристика.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳар, Ҳамза райони, Слоним кўчаси, 84-уй (15, 23, 26-автобуслар ва 15-маршрут таксининг «СТО заводи» ёки «Иззат», 8, 21, 48-автобуслар, 3, 23-трамвайларнинг «Котельная» бекатлари). Телефон: 96-17-61.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 1/IX да **Борис Годунов**, 2/IX да **Чио-Чио-Сан**, 3/IX да **Санъат усталари концерти.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/IX да **Парвона**, 2/IX да **Келинлар қўзғолони**, 3/IX да **Кўрмайин босдим тиконни.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистларининг гастроллари, «СУВДА ЦИРК» АТТРАКЦИОНИ.**

Кино

2 СЕНТЯБРДА

Сиз менга ёзардингиз — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳаво шарида фантастик саёҳат — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Оқ полосадаги безгак — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Сафар — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (фан доктори ёки кандидатлари): ноорганик ва физколлоид химия, аналитик химия, ботаника;

кафедра катта ўқитувчилари: фалсафа (фалсафа фанлари кандидати, ўзбек тилида лекция ўқиш учун), сиёсий иқтисод (иқтисод фанлари кандидати, рус тилида лекция ўқиш учун);

кафедра ўқитувчилари: рус тили, жисмоний тарбия;

кафедра ассистентлари: микробиология ва гигиена, одам анатомияси ва физиологияси, фармацевтик химия, формакогнозия, дори формаларининг технологияси, гален препаратлари технологияси, иқтисод ва фармацияни ташкил этиш.

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Кафанов кўчаси, 35-уй.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: сиёсий иқтисод, жисмоний тарбия ва врач назорати;

доцентлар: биринчи педиатрия факультетининг хирургик касалликлари, иккинчи педиатрия факультетининг болалар инфекцияси, иккинчи педиатрия факультетининг хирургик касалликлари, патологик анатомия, сиёсий иқтисод;

ўқитувчилар: КПСС тарихи, илмий коммунизм;

ассистентлар: биринчи педиатрия факультетининг ички касалликлари (3 ўрин), иккинчи педиатрия факультетининг ички касалликлари (2), иккинчи педиатрия факультетининг госпиталь педиатрияси (бир ярим ставка), иккинчи педиатрия факультетининг факультет педиатрияси, биринчи педиатрия факультетининг госпиталь педиатрияси (ярим ставка), болалар хирургияси (3), оператив хирургия ва топографик анатомия (бир ярим ставка), ижтимоий гигиена ва соғлиқни сақлашни ташкил қилиш, болалар касалликлари пропедевтикаси, кўз касалликлари, врач назорати, акушерлик ва гинекология;

КОНКУРС МУДДАТИ — 24 СЕНТЯБРГАЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 700140, Чермет кўчаси, 103-уй.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР. «Средазтрансгаз» бирлашмаси коллективи Урал ва мамлакатимиз марказига газ етказиб бериш ҳажмини ўтган йилнинг шу даврига нисбатан миллиард куб метрга оширди. Газчилар бу ютуққа ишчи кучларини кўпайтирмасдан меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришишди. Уст-юртдаги «Акчалак» компрессор станцияси коллективининг ҳиссаси айниқса, катта бўлди. Бу ерда ҳар бирининг қуввати 25 минг киловатт бўлган кучли агрегатлар бенуқсон ишлатилмоқда. Суратда: станция бошқарув пультининг инженери Рустам Меметов.

А. Усмонов фотоси. (ЎзТАГ).

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ОРБИТА-3» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Янгиликлар. 9.10 — Гимнастика. 9.30 — Бадиий фильм. 11.10 — Бизнинг биография — 1966 йил. 15.00 — Илмий-оммабоп фильм. 15.30 — А. Гриннинг ҳаёти ва китоблари. 16.15 — Концерт. 16.45 — Шахмат мактаби. 17.15 — «Орлёнок». 18.00 — Фан оламида. 18.30 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Ҳар доим бўлсин қуёш. 20.15 — Конституция лойиҳаси ҳақида суҳбатлар. 20.45 — Киш ва Двапортфеля (бадиий фильм). 22.00 — «Вақт». 22.30 — Концерт. 23.15 — Ҳужжатли фильм.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Болалар учун бадиий фильм. 12.30 — Фильм-концерт. 12.50 — Сўнгги таътиллар (бадиий фильм). 14.50 — «Санъат ғунчалари». 18.30 — «Биринчи қўнғироқ». 19.00 — СССР Конституцияси тўғрисида суҳбатлар. 19.15 — Совет турмуш тарзи. 19.45 — Ахборот. 20.00 — «Дўстлик» ансамбли ижро этади. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Қ. Дўстмуҳамедова ва А. Бозоров концерти. 22.00 — «Вақт» (Москва). 22.30 — Юбилей йилининг «оқ олтини». 22.45 — Душанбагача омон бўлсак (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Ўтмиш садолари (бадиий фильм). 20.35 — Янгиликлар. 20.55 — Пойтахт области далаларида. 21.25 — Алвидо қурол (телеспектакль, 1-қисм).

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ассалом, ўқитувчи (концерт). 9.30 — «Ялла» ансамбли ижро этади. 11.15 — Олий мактабларнинг муҳим вазифалари. 12.10 — «Ўзбекистон ишчиси». 13.00 — Ёшлар! Сизларни фермалар кутяпти. 13.30 — Концерт. 14.00 — «Оқ олтин» райони пахтакорлари изидан. 15.10 — Олис масофаларда ва мураккаб шароитларда хизмат қилаётган гидрометеостанциялар ходимлари учун эшиттириш. 16.10 — Ўзбекистон композиторларининг ижоди. 19.00 — Граждан мудофааси — умумхалқ иши. 19.20 — «Ёшлик». 20.25 — Татар куйлари. 21.00 — М. Каримов куйлайди. 22.00 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 22.30 — Қардош коммунистик партияларда. 22.40 — «Замондошларимиз». 23.15 — Мақом кечаси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 * ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.
Р — 02555. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Г. — 204.